Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 M 28

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 M 28
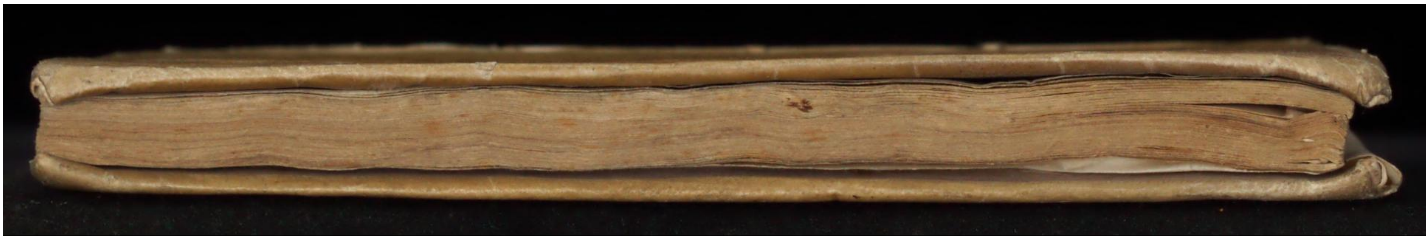
Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 M 28

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 M 28

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 M 28

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 M 28

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 M 28

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 M 28

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 M 28

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 M 28

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 M 28

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 M 28

Koninklijke
Bibliotheek
te 's Hage.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 M 28

186-M-28 Kw 186 M28

ΣΠΟΥΔΟΓΕΛΟΙΟΣ
De
COMA
DIALOGUS
Primus.

CÆSARIUS ET CURTIUS
INTERLOCUTORES.

Hæ nugæ ſeria ducunt.

L. B. I. M.

Anno cIↃ IↃ c XLV.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 M 28

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 M 28

DE COMA DIALOGUS

CURTIO ET CÆSARIO

INTERLOQUUTORIBUS.

CUR. SAlve, Cæſari. CÆS. Salve & tu. Sed quem te eſſe dicam cum me ſic pro noto ſalutes tã familiariter? Quis nomen meum tibi indicavit? Ede & tuum, ut ſciam quis ſit quem contra ſalvere iubeo. CUR. Adeone mutatus videor, aut mei diſſimilis, ut non magis iam me noveris quam ſi ignoti nova forma viri tibi occurreret? Quæris nomen? ignoras faciem? Et de Curtio fortaſſe nihil etiam unquam audiviſti? CÆS. Salvus ſis, mi Curti? Et tune is eras? Accede propius ut in amplexus tuos ruam. Quibus ex terrarum oris nobis nunc advenis tamdiu non viſus? Unde porro hic novus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 M 28

tibi oris habitus? Et miraris quod primo adſpectu, ut tantopere Curtio antiquo diſſimilis, & ſub hac larva diſſimulatus me latueris? Si perſonatum in via offendiſſem, haud potui magis ignorare quis eſſes. Nunc vero nomine Curtius appellari videris. Hoc nomen luſtrico die fatale tibi impoſuerunt parentes, quia aliquando curtatū habiturus eras capillitium. CUR. Jocaris ut ſolitus. Iſta parte non videris immutatus, ſed antiquum plane obtines. Parce tamen amico veteri, & parcius memento illudere ſodalium fideliſſimo, non merito ut à te ſic accipiatur, præſertim ex longa & periculoſa peregrinatione haud ita pridem domum redux. CÆ. Adventum gratulor, mi Curti, & hodie apud me cœnabis, niſi prior aliquis amicus ad potiorem vocaverit cœnam. CUR. Ut te ulciſcar, veniam. Nunc non rides. Certe captus es. Non putabas tam cito pro-

miſſurũ. Cave in poſterum eos derideas qui ſe tam bene ſciunt vindicare. CÆ. Immo ludis ipſe. Serio vocavi, & nihil gratius facere poteris. An credidiſti, me urbanorum more ex mera civilitate præter animi ſententiam quaſi non venturum rogaſſe? Falleris. Haud ita tibi notus Cæſarius. Nec pilum adhuc nec mentem mutavit. Tu fortaſſe utrumque. Nam de pilo non potes negare. Ideo iam tuo modulo amicos metiris. CUR. Immo, Cæſari, pilum tantum ſcias, non animum mihi mutatum. Adhuc ſum qui eram, vere amicus amico. De te idem quoque ut credam facile impetras. CÆ. Sed dic mihi, Curti, ergo peregrinatus es? Certe hoc neſciebam. Putavi tamen tale quid tibi eveniſſe, cum à tam longo tempore te non viderim. Sed de diſceſſu tuo me admonitum oportuit. Saltem vale dixiſſes. CUR. Adeo ſubitus & inopinatus hic meus abitus fuit, ut neminem ami-

corum ſalutare licuerit. Ne parentes quidem hinc diſcedens ſum alloquutus. CAE. Curioſior eſſem quam par eſt, ſi quærerem quæ res tanta tam repentinam tibi impegerit profectionem. Non enim antea te peregrinandi cupidum noveram. Sed veniam dabis, ſi ſcire aveam, qua ex cauſa tibi calva in mentum deciderit, & mentum in calvam aſcenderit? CUR. Quid hæc ſibi volunt? Apertius loquuto facilius reſponſum dedero. Curtius ſum, non Oedipus. CAE. Tu mentum olim raſum geſtabas, calvam capillis veſtitam prælongis. Nunc vice verſa veſticeps mentum geris barbitio opaco & opulento, calvam autem pilis denudatam. Nonne ſic tibi mentum in caluam aſcendit, & calva in mentum decidit? Non hoc ſphingis ænigma fuit, quod Oedipode interprete opus haberet. Curtius ipſe pro acumine nativo, quo pollet, intelligere hoc potuit. Et tanto magis, ubi etiam

iam acceſſit ex barba prophetica adventiciæ ſagacitatis auxilium ad res & ſcripturas obſcuras explicandas. Mentis acumen in mento reſidet, præcipue ſi barbatum ſit. Nam nudo mento nihil eſſe dementius dicunt, qui de natura queruntur, quod homines ab utero matris non ſtatim barbigeros produxerit. Melius illam conſuluiſſe hircino generi, matremque adeo hircorum eſſe appellandam, hominum novercam. CUR. Semper ego auditor tantum tuorum jocorum, nunquamne reponam? Tu capillatus barbatus non es, ego barbatus non capillatus. Vtrum magis virile eſt? CÆ. Certe hoc magis hircinum. Verum de hoc infra viderimus. Nunc quæſo noli me neſcium pati, quæ ſalamandra tuos capillos exuſſerit? Quæ cauſa eos tibi præciderit? Morbuſne an novacula hoc fecerit? Nam ut nunc apparet, vix poteſt iudicari, calvitium hoc naturale ſit, an ex morbo,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 M 28

vel ex arte obvenerit, an ex profeſſione. Utrum electus es verbi divini miniſter, an Theologiæ promotus profeſſor? Aliquid horum eſſe oportet. Non enim de nihilo ſic mutatus à priore Curtio, ita ſtricta tonſura curtatus incedis. Qui antea inter elegantiores homines non diſpar nec degener ambulabas, comptulus, comatulus, criſpatulus, & filiis Theologorum ſimilior quam Theologis patribus, nunc præpoſtera promotione non à tonſo ad altiores ordines aſcendiſti, ſed à primis ordinibus ad tonſos deſcendiſti, id eſt, ab equis jubatis ad auritos aſinos. CUR. Pergis me ſalibus tuis adſpergere ac defricare. Occaſio non defutura eſt, qua vices referam. Nunc non potes ſcire quod deſideras, quia tempus non eſt mihi dicendi. Nec locus ad hanc rem idoneus. In via nunc ſumus, & alio propero. CÆ. Meminiſti ad cœnam mihi promiſiſſe? Et tempus inſtat, niſi morari velis convivas.
Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 M 28

vivas. Nam & alii vocati ſunt. Eamus igitur ad me domum, & dum cœna paratur, dum cæteri veniunt convivæ, poteris narrare quæ cauſa te de comato raſum fecerit. CUR. Longa eſt hiſtoria, longæ ambages, & vereor, ut queam in tam brevi ſpatio tam multa exponere, quæ dicenda ſunt. CÆ. Immo tribus verbis id poteris expedire. Vel uno id explicabis, ſi velis. Dic aut morbum eſſe, aut profeſſionem, aut votum, aut etiam quamcunque rationem. Qualiſcumque ſit, illa unica eſt, non plures. CUR. Immo nihil horum in cauſa quæ poſſis cunque comminiſci. Aliud eſt, & multiplici variaque narratione cauſa non ſimplex poſtulat enarrari. CÆ. Quidquid ſit, intra horam abſolves. Si minus una ſufficit, addes & alteram, & curabo cœnam differri. CUR. Quoniam ita jubes, & te tantopere id expetere video, non vota morabor. Peregre abiiſſe me iam dixi. Ex illa peregrinatio-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 M 28

ne hoc retuli. Cae. Ergo peregri-
natio te reddidit peregrinum tuis,
& vix iam agnoſcendum. Ἐβαρβα-
ρώθης, χρόνιος ὢν ἐν βαρβάροις. Cur nunc
cum domum redieris, non reſumis
priſtinum habitum, eo dimiſſo
quem apud exteros aſſumpſiſti?
Cur. Ita prorſus imbibi id me-
lius eſſe quod nunc ſequor, ut nul-
la ratione poſſim dimoveri à pro-
poſito, cui ſimul manus dedi. Pri-
mo quidem non ſponte, ſed coa-
ctus, quaſi pœnam hoc paſſus ſum.
Poſtea didici, nos ad bonum no-
noſtrum interdũ, vi & ingratiis ad-
igendos eſſe, ita divino numine
diſpenſante & nobis longe me-
lius cõſulente quam ipſi noſtro mo-
tu & arbitrio res noſtras queamus
ordinare. Cæ. Gaudeo hanc ti-
bi de te ſedere ſententiam vix e-
luendam, & gratulor quod melior
probiorque factus ſis raſus, quam
eras capillatus. Sed doce me num
raſura hoc præſtiterit, & an pilorum
ademptio vitia quibus eras obno-

xius omnia ademerit. An opacatum denſo barbitio mentum bonam mentem tibi indiderit, aut perditam ſi forte reddiderit. CUR. Quidni? Nam mentum à mente dictum periti harum rerum volunt. Ut autem mens debet bonis moribus & artibus eſſe inſtructa & dotata, ita mentum denſis & plurimis pilis locupletatum & ditatum. CÆ. Atqui non deerunt, qui ſic defendent menti nuditatem, quamvis à mentis veriloquio non recedant. Ut enim mẽs malis moribus & artibus, dolis, fraudibus & vitiis purgata & vacua eſſe debet, ita mentum pilis, importunis & moleſtis deſtitutum & ſpoliatum. CUR. At fuere olim multi ſapientiæ ſectatores barbati. CÆ. Sane, dum fatearis & fuiſſe plurimos etiam capillatos. CUR. Sed fortaſſean plus iſti capillorum habuere quum ſapientiæ. CÆ. Non dubium eſt & pleroſq; ex illis barbatis, plus habuiſſe barbæ in mẽto quam mentis. CUR. Hoc verum.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 M 28

CÆ. Quid igitur ſentis? An barbam feciſſe philoſophum olim, & nunc facere Theologum? CUR. Non puto. An & ipſe credis, antiquos illos ſophos qui comati incedebant, tales ope capillorum evaſiſſe? CÆ. Abſit ut hoc credam. Putaſne è contrario, ſi qui mali & improbi extitere qui promiſſos capillos habuerũt, improbitatem illam à capillatura hauſiſſe? CUR. Vix auſim dicere. Noſtri tamen tenent, ſub prolixis capillis intrinſecam latere malitiam. CÆ. Beati qui ita ſentiunt. Vtinam tam verum id eſſet, quam eſſe certum hoc ipſi ſibi perſuadent. Pauxillo remedio tota interior nequiſſimorũ hominum pravitas tolli poſſet. Dempto capillo fures furari deſinerẽt, adulteri mœchari, homicidæ puras à ſanguine humano manus habere inciperent. Nemo plectendus eſſet ultimo ſupplicio. Nemini caput amputandum. Sola pilorum è capite reſectio tam puros & innocentes red-

deret,

deret, quam à matris alvo exierunt. Cur. Ita mihi nunc videtur. Sed putabam olim Theologos & verbi divini miniſtros, ideo cęteris meliores eſſe, minuſque adeo malos, avaros, ambitioſos, luxurioſos, quia brevem gererent capillum. Cæ. Ergo, ut videtur, perſuaſum habuiſti, nullum Theologum malum eſſe, nullum invidum, nullum avarum, nullum ambitioſum, nullum luxurioſum? Cur. Ita certe credidi. Cæ. Falſam de illis, ut apparet, opinionem concepiſti. Nam & illos homines eſſe, quotidiana docet experientia. Ut non omnes boni ſunt, ita nec omnes detonſi. Apud Helvetios capillum promittunt, qui de probitate & ſanctitate vitæ nulli concedunt illorum quos diverſi propoſiti ratio capitibus exhibet detonſis. Cur. Veris victus nunc ita ſe rem habere confiteor. Cæ. Hæc ingenua confeſſio, non ex raſo capillo procedit, nec ex opaca, quã nunc geſtas, barba, ſed ex ſtudio

verita-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 M 28

veritatis, quod tibi naturale eſſe video, & dudum te eiuſmodi ingenio natum cognovi. Sed quæſo dic mihi, poſtquam aſſueviſti capillum curtum habere & barbam longam, numquid animadvertiſti, te maiores in virtutis ſtudio progreſſus feciſſe? Agnoſcisne & ſentis in temetipſo, tibi vitia quotidie exinde cum capillis decedere, & rerum bonarum amorem in dies cum barbitii pilis ſuccreſcere? CUR. Ut verum fatear, nondum hoc in me videor perſpexiſſe. Una perſuaſione amplius habeo, qua carebam olim. Ad bonæ mentis ſacrarium recta barbam prolixam & caput detonſum ducere exiſtimo, ſed nondum video, me per iſta admiſſum & introductum quo penetrare ſtudebam. Fervebat, cum capillatus eram, avaritia turpique libidine pectus. Nondum detonſus his liberari potui. Capillus οἴχεται, vitia adhuc omnia quę habui habeo. Barba ſupervenit grandis, nec cum ea

virtu-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 M 28

virtutes advenerunt, quæ non aderant. Si quid in me boni eſſe mihi conſcius fui, non maius factum eſt, ſi quid mali, non minus. Talis plane ſum qualis antea fui, exceptis barba & capillo; quorum forma immutata eſt, me eodem manente. Fortioribus itaque remediis opus eſſe iam agnoſco, ſi perfectam ſanitatem in morbis animi recuperare poſtulem. Hæc ne παρηγορικὰ quidem ſunt. Virtutem pili non conſervant iam firmatam, non promovent inſitam, non reſtituunt amiſſam, non ingenerant carentibus, non eripiunt habentibus. Vitioſum, ut natus eſt, relinquunt, ad virtutis & ſapientiæ ſtudia pronum non aliorſum reflectunt. Cæ. Ut iuvat te talia diſſerentem audire? Nec ipſe meliora poſſem. Iam noſter eris. Et ſpero, propediem te ad comatos reverſurum. Qui ingenio ſunt adeo cerei, ut te eſſe conſpicio, modo prava, modo recta capeſſunt, eadem facilitate. Iam vero hoc optimum,

quod

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 M 28

quod à pravis ad recta flexibilem nunc te oſtendis. Non quod ego cenſeam, per ſe malum eſſe, capillos breves habere, quam rem ego plane indifferentem ſtatuo, ſed mala eſt opinio ac prorſus fanatica, quæ ἀ-διαφορίας tollit ex rebus ἀδιαφόροις, & præciſe damnat longos crines, ac novaculam quaſi capitis inſani remedium præſcribit omnibus. CUR. Ita eſt ut dicis, & iam decrevi ad antiquum habitum redire, meque meis reddere, tuis verbis inductus. Potentiſſima tamen ratione adhuc moveor, quod ridiculus ſum inter comatos hic omnes, haud ſecius quam vulpecula in fabulis ecaudis inter caudatas. Nullis cœtibus aut conventibus, ſive fœminei ſint, ſive viriles, intereſſe audeo. Alii miniſtrum & prædicantem & pædagogū appellant. Alii prophetam ſalutant. Nonnulli in ſudatorio me capillos perdidiſſe prædicant, cum luem veneream eluerē. Quidam ad remigium condemnatum ita fuiſſe ali-

cubi

cubi decalvatum. Morionem plures vocitant. Peregrinum, qui modeſtius ſentiunt. Mei vix convitio abſtinent, & ſine riſu me videre non poſſunt. In hoſpitiis ac diverſoriis pueri petulantes, & procaces ancillæ, barbam mihi vellunt. Ea tamen miſera barba defenſionem adverſus nonnullorum calumnias ſuppeditat. Morbum venereum, & ex eo defluvium capillorum obiectantibus barbam oppono, cuius pili ſolent decidere æque ac capilli tali peſte inquinatis. Pœnam remigii & raſuram ex eo inflictam barba diluit, quæ non relinquitur ad remigandũ detondendis. CAES. Hanc quoque rationem nõ omiſſurus fui niſi occupaſſes eam tibi ipſi ingerere. Suadeo igitur ut quamprimũ iſta peregrinitate te exuas, & ingenuum civilemque vultum tuis civibus reddas. De barba facile eſt. Temporis momento tonſor hanc reformaverit. Citius curantur quæ detra-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 M 28

ctione ſanari debent. Mora eſt opus in illis quæ ex additione medelam expectant. Longum eſſet à capillorum incremento pendere. Auctor ſum ut criniũ galericulum ſtatim capiti adſuas. Sub illo coma rceſcet, & ubi ad iuſtam menſuram pervenerit, tũ ſutile capillamentũ depones, niſi eiuſmodi geſtamini velis aſſueſcere. Quod multis in uſu eſt, & ſalubrius putant quã proprios & nativos habere capillos. CUR. Videbo utrum mihi magis expediat aut concinnius videatur. Barbam craſtino die dabo tonſori auferendam. Hæc maxime me deridendum notis & ignotis propinat. Etiam incommodat bibenti, & comedenti. Sordibus ſemper oppleta eſt. Si depectere velim ac diſcriminare, multũ in ea cura temporis ponendum eſt, nec unquam tam nitidam accurare valeo, ut non *ſordidam barbã* me dicaculi ſubinde cõpellent. CAES. Dum hæc loquimur, ſenſim pervenimus ad ædes meas.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 M 28

meas. Necdum cœnæ tempus eſt,
& quos vocavi vix ante horam
venturi videntur. Vbi aſſederimus,
tum memineris vim illam maiorem
memorare quæ apud exteros te ad
hunc oris peregrinũ habitum ade-
gerit. Nam ſuprà aliquid tale inie-
ctum à te videor obſervaſſe. De-
inde etiam adiecisti, niſi fallor, te
poſtea perſuaſum eſſe multis argu-
mentis non ſolum hoc σχῆμα ton-
ſuræ pæferendum eſſe prolixis
capillis, ſed etiam ſolum ambien-
dum, & amplectendum. Vitioſita-
tem enim & malignitatem intrinſe-
cam ſubeſſe cæſariei, quæ nulla
deprehendi poſſit ſub capitibus
deraſis, vel ad cutem detonſis.
Hæc omnia niſi grave eſt audire
ſummopere expeto. Nihil enim
tam ſtultum eſt, quod alicuius re-
gionis cõſuetudine, uſu, vel inſtitu-
to, non recipiatur aliquando, &
receptum lapſu temporis non con-
firmetur. Aſſideamus hic ergo,
& iam incipe peregrinationis tuæ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 M 28

narrationem exordiri. CUR. Ita faciam quoniam tam valde id te velle video. Sed ſumma tantum ſequar faſtigia rerum, ne ſi omnia enucleate exponere ingrederer, longioris ſermonis ſeries texenda foret. Ex magna urbe digreſſus, ubi ad eam veni quam in finibus regni mare alluit, ibi navem conſcendi in inſulam vicinam profecturus. Vix è portu ſolveramus cum tempeſtate exorta, ventis adverſis per aliquot dies navigavimus. In conſpectu habebamus eam inſulam quam noſtra navis petebat, cum ecce ventus ex ea parte in quã tendebamus flare cœpit vehementior, & in contraria nos pellere. Ita diu multũq; iactati cucurrimus, ignari quibus in locis eſſemus, cũ terra tãdẽ ſeſe apervit, ſed non illa quã tangere exoptabamus. Quænam eſſet, neſciebamus. Sed viſum eſt nautis huc appellere, ut quaſſatam navem reficerent, & vectores nauſea & mari fatigatos recrearent.
Iam

Iam portum ingreſſi eramus, & exſcenſionem parabamus, cum ex inſtituto regionis exploratores,ſive illi portitores, ad nos veniunt, exquirentes qui aut unde nos, aut qua ex cauſa delati eo accederemus. Interim facies omnium tam nautarum quam vectorum conſiderant. Quos videbant detonſos, ſeponebant: quos cæſariatos in aliam partem ſecedere iubebant. Vbi ita nos ſecreverunt, denuntiant cæſariatis, non licere illis per ſtatuta inſulæ pedẽ in eã tellurẽ quæ capillatos non ferret, inferre. In ipſa navi ſi vellemus manere, id pro humanitate ſua nobis permittere. Deinde ad raſos ſe convertunt, plauſu & amplexibus eos excipiunt, adventum gratulantur, paratum illis publicũ hoſpitium ubi per triduum laute eſſent ſine ſuo ſumptu paſcendi. Ita legem eſſe regionis. Cum hoc dicto ſecum abducunt omnes deraſos, hilares ac ridentes, ac præ gaudio tripudian-

diantes, nos autem triſtes & confuſos, & quid ageremus incertos, relinquunt. CÆS. Miros gentis mores narras. Sed quid vobis mentis capillatis in tali re fuit? Quid conſilii capere cogitabatis? CUR. Hærebamus præ ſtupore defixi, quo nos verteremus aut quid potiſſimum cœptaremus neſcii. Vix quidam ex noſtris lacrimas tenebant. Alii fatum ſuum miſerabantur. Plurimi capillos ſuos ac cæſariem tanti mali cauſam abominabantur. Et ſi ad manus fuiſſet tonſor, aut ſaltem novaculæ, vel forfices, alteri alteris nos tondendos prębere decreveramus. Sed nemo in noſtro cœtu repertus eſt qui forfice vel novacula inſtructus eſſet. Tum adſiſtere cœpimus in cataſtromate, & magna voce inclamare abeuntes, ut ſaltem veniam darent è navi egrediendi, & in proximo littoris hoſpitio divertendi. Ad hunc clamorem miſericordiam expoſcentium unus accur-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 M 28

currit exploratorum, & cum propius ſcapha ſpeculatoria acceſſiſſet, proponit hanc omnibus conditionem, ſi poſſemus aut vellemus pati capillos nobis novacula demi, eodem loco nos futuros quo reliquos qui ab antiquo deraſi fuiſſent. Nemo noſtrum fuit quin protinus pro ſummo beneficio conditionem acceperit. Annuimus itaque ſtatim & clare etiam diximus, nos omnia facturos quæ vellent, & omnia perpeſſuros dum in navi manere ne cogeremur. Carcerem & vincula fore tolerabiliora. His intellectis, cum receſſiſſent, poſt paulo cum eadem ſcapha redierunt, adducentes ſecum aliquot tonſores, quibus capita noſtra læti detondenda commiſimus. Barbas etiam facticias & ſutiles, bene longas, attulerunt, quas mentis noſtris aptatas accõmodarunt. Sic enim dicebant, ſi ſine barba conſpiceremur in publico, vix lapides à nobis ſe poſſe defendere. Certe ſputa ob-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 M 28

viorum, & contumelias convitiaque nunquam evitaturos. Ego vero cupidius quam cæteri ita me tractari & ornari gaviſus ſum. Nam curioſitati meæ nihil durum dum expleretur proponi poterat, & aviđiſſime cupiebam talis gentis ritus & inſtituta pernoſſe, quæ adeo mira ab hoc principio viſa eſſent. Ita igitur cũ barbis magnis, & capillis ſupercilio brevioribus in publicũ hoſpitiũ nos perduxerunt. Ibi invenimus ſocios noſtros & nautas iam menſæ adſidentes, & invicem poculis grandibus ſibi propinantes, quibus diluebant maris nauſeam. Nemo tamen illorum quemquam noſtrum poſtquam introducti ſumus, agnovit. Alii mirabantur quid rei eſſet, alii ridebant. Larvas quidam credebant introductas ad exhilarandos convivas. Tandẽ cum eis innotuiſſet id quod erat geſtũ, in riſum omnes effuſi & gaudium, nos ſibi adſidere iuſſerunt, & quo nova barbitia poſſemus madefacta-

factare, & myſtaces vino immergere, protinus pocula in manus poſuerunt, uſque ad ſummum labrum plena. Ita iucunde totum diẽ traduximus, maris & lactationis obliti, quam ſic egregie delevimus. Per triduum accepti eodem modo fuimus, cum ſubinde proceres nos inviſerent gratulabundi, & quibuſcunque rebus ac modis poſſent, honorem nobis exhiberent, feliceſque & fortunatos ducerent quod in eam inſulæ partẽ appuliſſemus, in qua virtus omnis vigeret, è qua vitia omnia exularent, quia nimirum indigenæ deraſa capita geſtarent, & prolixas in pectus barbas. Qui capillati eo adveniſſemus, divinæ gratiæ hoc nos imputare debere, quod delicta quorum catenis tenebamur conſtricti una cum capillis depoſuiſſemus, in quibus origo & cauſa omnium vitiorum ac peccatorum reſideret. Hæc cum audirem, tacitus in ſinu mirabar, & tanto ardentius exoptabam inda-

gare ſollicite & exacte cæteros regionis mores, quibus in rebus à reliquis populis differrent, & præcipue ab illa altera inſulæ parte, quam primates Reipublicæ perditam, miſeram, infelicem nominabant, ut vitiis omnibus addictam & mancipatam, nullaque virtute redimendam. De ea igitur cum quærerem, ita reperiebam. Vniverſam inſulam appellari Græco vocabulo Μεγαλόνησον. In duas partes diviſam eſſe, & à duobus populas habitari. Exiguo tantum flumine utramque diſpeſci. Alterius partis incolas quæ meridiem proſpectat, Græce appellari Μαλλωτοὺς, quia capillati vulgo omnes eſſent: alterius, quæ ad ſeptemtrionem vergit, Græca pariter appellatione Ψιλοὺς nuncupari, quia deraſi ſint cuncti qui eam inhabitant. Hos regem habere *Miſocomum* dictum ex Pogonatorum regia ſtirpe oriundum. Vt olim *Cæſares* Romæ vocabantur, & in Aegypto

Pha-

Pharaones, ita iſti *Miſocomi* dicuntur. Alteri parti quæ Mallotos populos habet, imperat rex *Philocomus* nuncupatus, ex Miſopogoniadarum gente deſcendens. Inter utramque gentẽ quamvis eandem inſulam teneant, bellum geritur aſſidum, & nulla unquam pace aut fœdere finiendum. Cum cætera eiuſdem religionis ſint, in hoc ſolo diſcordant, quod in capillis una pars peccatum ſummum ſtatuit, & in barba ſummam ſapientiam. Illi alteri utrumque negant, & ſine crimine haberi poſſe contendunt prolixum capillum, & brevem barbam aut nullam. Hinc cauſæ odii & ſimultatis atque etiam ἀσβέστου πολέμοιο, ut Homerus appellat inter Μαλλωτὸς & Ψιλούς. Inter Σπανοπώγωνας & Βαθυπώγωνας. Non maior exarſit contentio inter Turcas & Perſas, inter Papiſtas & Reformatos, quanta hodie inter Mallotos & Pſilos, eiuſdem inſulæ incolas. Cæſareani olim & Pompeiani, non

acrio-

acriori concertatione bellum civile ſuſcitarunt Romæ. Nulla unquã tanta fuit inter duas gentes pro republica, aut pro religione diſſenſio. CÆS. Sed unde huius diſcidii origo inter populos finitimos? Quæ cauſa eos diviſerit, & tanta excitare rixã coegerit, nonne & curæ tibi fuit, cũ ibi eſſes, percontari? CUR. Immo ſedulo inquiſivi, & ſciſcitanti reſponſum eſt, ab antiquo non ita fuiſſe. Ab eadem origine utramque nationem derivatam. Fratres & amicos diu manſiſſe, in pace & concordia vixiſſe cum affinitatem invicem contraherent, & filias darent nuptum & acciperent alteri ab altera gente. Quinetiam ab initio comatos omnes extitiſſe, ac *Cometas* appellatos eſſe, & cuilibet licuiſſe, vel barbam promittere, vel reſecare, vel qua vellet forma habere. Sed aiebant, neſcio quo tempore in una inſulæ parte fuiſſe quendam ſacrorũ pontificẽ qui natura calvus erat. Quod cum deforme videretur

tur

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 M 28

tur in capillato populo, rationem iniiſſe qua calvitiũ ſuum commendaret quia celare nõ poterat. Docere inſtitit, non ſolum indecorũ eſſe viris comam habere, ſed etiam criminoſum. Comam mulieres decere, nõ viros. Naturam hoc ipſum oſtendere quæ fœminis comam dedit, viris negavit. Scripturas allegabat ſacras quibus id probaret. Eas ex ſenſu ſuo interpretabatur. Et quia magnæ auctoritatis erat in populo, & ſanctitatis laude cum pari doctrina coniunctæ celebris apud omnes valebat, facile illi creditum eſt. Omnes qui concionantem de cathedra audiebant, aut docentem in auditorio, in eius ſententiam concedebant. Domum reverſi ad tonſorem mittebant, alii recta è concionibus eius aut prælectionibus in tonſtrinam ibant, & curabant ſibi capillos ſtrictim demetendos, nonnulli etiam radendos. Ita derepente una veluti converſione ac detonſione tota ea pars in-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 M 28

inſulæ nullos habuit comatos. Sic inde exterminatum unius hominis arte genus omne capillatorum. Non contentus ille pontifex hoc tam proſpero ſucceſſu ne altera ex parte inſulæ aliqui advenire poſſent capillati qui everterent quod effecerat, aut exemplo ſuo invitarent ad priſtinum habitum reſumendũ, eos qui nondũ in novo ſtatu plane confirmati fuerant, voluit & idem alteri genti perſuadere. Sed in ea parte inſulæ non inferior auctoritate & doctrinæ ſanctitatiſque fama pontifex alius habebatur, venerabilis ſenex, cum cæſarie grãdi, qui obſtitit eius inceptis. Populum illum iam novitatis ſtudio impulſum, & ad tonſuram incitatum revocavit præceptis ſuis, & multis ex ſcriptura ſacra teſtimoniis demonſtravit, nec in veteri, nec in novo fœdere cæſariem viris fuiſſe prohibitam. Qui ſcripturas in eam ſententiam interpretarentur, magnopere hallucinari, &

in

in favorem ſui calvitii hoc afferre. Rem plane eſſe manifeſtam, quod non εἰς οἰκοδομὴν hi verbũ Dei docerent, ſed εἰς καθαίρεσιν. Ab eo tempore pax nulla fuit inter illas gentes, nec futura eſt. Qui pontifici illi ſucceſſerunt, quem belli facem & flabellum fuiſſe docuimus, in eodem dogmate tuendo perſtiterunt. Sed & reliqui minores ſacrorum miniſtri hanc opinionem omni ope & conatu mordicus propugnarunt, atque etiam nunc defendunt. Cæs. Qui ex Batavia veniunt, ſimilia de Theologis & miniſtris illius gentis referunt. Pari quippe diſſenſione hanc quæſtionẽ inter eos agitari, cõtendentibus aliis capita virorum eſſe ex præcepto divino deradenda, aliis pro cæſarie virili tanquã pro aris & focis pugnantibus. Cur. De Batavis neſcio, ſed de illa inſula quam tempeſtatibus actus adii, omni aſſeveratione confirmare poſſum quæ dico eſſe veriſſima. Caes.

Num-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 M 28

Numquid etiam ſtudioſe explorare tibi libuit, qua ratione bellum iſtud gererēt Capillare ſive Τρίχινον hi ambo populi? CUR. Hoc etiā quæſivi. Pſili bello captos capillatos, nō occidunt, ſed in carcerē abductos ſtatim carnifici tradunt, qui capita eorum deradat. Tandiu autem detinentur in carcere donec barbam magnam produxerint. Vbi barbati evaſerunt, iuramentum ab iis exigunt, nunquam arma laturos contra Pſilorum gentem, nunquam capillum promiſſuros, nunquam barbā raſuros. Vbi iuravere, dimittuntur. Rari reperiuntur qui fidem fallant. Si qui contra faciant, improbi inteſtabileſque habentur. Malloti ſimiliter captis in prælio Pſilis barbatis de vita parcunt, ſed in carcerē ſimiliter abducēdos curant, ubi barba illis opera carnificis reſecatur. Et tandiu in carcere ſervantur donec capillus illis ſuccreverit ad menſuram Mallotorum indigenarum. Tum pariter di-

dimittunt iam comantes, exacto iureiurando ad eundem modum quo à Mallotis id exigunt captivis Pſili. CAES. Cum captivis ita parcant, in ardore ipſo certaminis ſi quos capere vivos nequeunt, an eos neci dant? CUR. Omnia faciunt ne hoc faciant. Si quis eſt viribus valentior, infirmiorem omimodo conatur vivum capere, & abducere, ſi de Mallotis eſt coma apprehenſum, ſi de barbatis barba. Hoc unum contendunt, & laborant, ut quam plurimos captivos abducant, neminem autem interficiant. Dicunt enim Deum velle potius pœnitentiam peccatoris quam mortem. Voluntati Dei ſic ſe obſequi. Proſelytos igitur facere tantum ſatagunt, partim vi coactos ut illos quos in bello ceperint, partim ſponte, argumentis victos & rationibus. CAES. Libros igitur ea de re ſcribunt? CUR. Et certe quamplurimos. Theſibus præcipue pugnant, ſiqui in utraque gente

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 M 28

litteris operam dederunt, aut ſa-
crorum cultui ſe addixerunt. Ultro
citroq; cõmeant & volitant Theſes
Mallotorrum ad Pſilos, Pſilorũ ad
Mallotos. Et liberũ eſt litterarum &
librorũ inter utroſq; cõmerciũ. CÆ.
An operantur aliquid illa ſcripta?
CUR. Immo vel plurimum. Et quo-
tidie trãsfugæ utrimq; ab his ad illos
& cõtra tranſeunt. CÆ. Qua ex parte
plures? CUR. Ex parte Pſilorũ. Nam
& filii Theologorum & miniſtrorũ
rei divinæ, quos Ποιμένας appellant,
quotidie in partes Mallotorum ma-
gno numero ſe transferunt. Et ru-
mor multus eſt de filio celeberrimi
ſacrorum manuductoris & ἐξηγητοῦ,
qui invito patre Pſilorum partibus
addictiſſimo, in caſtra Mallotorum
migravit, omneſq; comatos αὐτόχθο-
νας cultu, cura, nitore, & prolixitate
comæ ſuperat. Eam calamiſtris et-
iam inuſtã criſpat, & pulveris aroma-
tici inſperſione colorat. CÆ. Quid
pater? Non iraſcitur, non minatur
exhæredẽ eum ſe facturũ? CUR. Ni-
hil

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 M 28

hil omnino. Nihilo ſecius in comam ſingulis diebus è ſuggeſtu detonat. Theſes contra comam conſcribillat. Comatos omni occaſione & ſermone carpit, lacerat. Nullũ habent infenſiorẽ hoſtem Malloti. Cæ. Quid reliqui è media plebe? quomodo agunt? An infeſtos & illi animos gerunt adverſus contrariæ partis ſectatores? Cur. Nihil in illis modeſtum, aut mediocre. Præcipue Pſilorum in Mallotos odium eſt acerrimum. Modeſtius ac mollius in Pſilos Malloti ſe gerunt. Sed Pſili nullum adhibent temperamentum. Nihil niſi ſanguinem adverſariorum ſpirant ac ſitiunt. Omnibus rebus odium ſuum teſtantur. Solem ipſum non tanti faciunt quam lunam, quia ſolem dicunt quaſi capillato ſplendore micare. Unde Phœbum veteres fabulæ & poetæ, qui idem cum ſole eſt, crinitum finxere. At luna plane deraſorum calvæ ſimilis eſt. Hinc & calvos olim lunam adamaſſe eæ-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 M 28

dem fabulæ ferunt. Sed & σειλήνια Græci appellarunt calvas Pſilorum. Planetas reliquos aliaſque ſtellas nullo habent in honore, quia multifido in circuitũ fulgore quaſi capillatæ ſcintillãt, planetæ fixo, ſtellæ fixæ tremulo & vibrante. Sic Callimachus οὖλον ἐθείρας ἕσπερον appellat, *crinitum iubar Veſperi.* Apud Iobum κόμη eiuſdem ἑσπέρου vocatur, iubar comatum illius ſtellæ. Equorum ſuorum iubas recidunt ad cutem, caudaſque ipſas prope ad vivum reſecant, ſed eas ſub labrum inſerius equis religant quaſi ornamenti vicem, ut barbæ videantur. Aſinos magno habent in pretio, quę grandes & eminentes aures habent, quas capitis breves pili extare nõ prohibent. Hircis abundant, eoſque plurimi æſtimant, & ſapientiſſimum eſſe animal iudicant, quia barbati ſunt. Non alii animantium generi magis benignam & liberalem aiunt fuiſſe Naturam, quæ fœminis eorum etiam barbam indulſerit.

ſerit. Porcos non ambuſtulandos curant, ut hic apud nos moris eſt, ne quid intra cutem laridi pilorum remaneat, ſed in aqua ferventi depilant. Fruticibus & arboribus non aliis delectantur, niſi quæ tonderi ſolent. Tonſiles buxos, tonſilia liguſtra in hortis omnes habent. Nullam habent ſylvam niſi cæduam. Senticeta etiam ipſa ad vias & ſemitas detondent. Prata detondenda vaccis per totum annum tradunt, quia depaſta non aſſurgit in comam luxuriantem herba. Vites amarent ſi cœlum eas ferre poſſet, quia tonderi amant. In vino magnam partem voluptatis ponunt, quia ex tonſili paratur frutice. Idcirco auſtera, ingrata & inamœna ſoli facies eſt, quia omnia in eo naſcentia humilia videntur & detonſa. In altera parte inſulæ quam Malloti incolunt, pulcherrimus regionis undiquaque adſpectus occurrit. Nemora ingentia conſpiciuntur, nutantibus at-

que undantibus procerarum arborũ
capitibus. Colles ubiq; ſylvis cœlũ
vertice perẽtibus veſtiti. Omnia de-
niq; alte lateq; viridantia, florentia,
luxuriantia, comãtia, grandia. In hac
Pſilorum regione nullum frequen-
tius mercimonium iuvenitur quam
tapetum eiuſmodi, quæ Græco no-
mine ψιλαὶ vocantur, quaſi raſos di-
cas tapetes. Aut à Pſilorũ itaq; gente
ſic denominati ſunt, aut Pſilorũ na-
tio ab iſtis pſilis tapetibus nomẽ in-
venit. In altera parte quãMalloti co-
lunt pſilæ vænales non inveniuntur,
ſed μαλλωτά tantum vel ἀμφίμαλ-
λα, villoſa nempe tapetia. Cæ.
Miranda memoras, ſi vera ſunt.
Cur. Quidni vera? Barbæ iſti
non credis, quam adeo prolixam è
mento meo in pectus propenden-
tem vides? Iſti calvæ ridenti & ad-
uſtæ adeone parum habes fidei?
Si neſcis, ô Cæſari, in Pſilorum gen-
te hoc pro certo tenetur, talem bar-
bam & talem pilũ qui vix è cute λό-
γῳ θεωρητῷ acumine prominet non

poſſe

poſſe mentiri. Nullam fraudem, nullum dolum, nullum denique vitium brevis pilus celat, haud magis ſane quam pediculum. Cæ. Ita ſane credo, & facile perſuades. Non enim fraus & dolus in capillo ipſo deliteſcunt, ſed intra caput recondita hæc vitia occultantur. Cerebroſos & cerritos & fanaticos æque videmus ſub brevi capillo quam ſub prolixo, ut & muccoſos. Hoc unum video boni in brevi capillo, quod negligentes & pigros nō ſinit eſſe pediculoſos. Sed barbam qui habet, habet etiam quod agat, niſi velit ricinis eam oppleri. Iam ſumus ergo pares. Vobis barbicolis incumbit barba depectenda, nobis cęſaries cæſariatis dentoſo buxo diſcernenda. Cæterum hęc tua tam late fuſa & ſpatioſa barba revocat mihi in mentē ut te rogem, quid facere ſoliti ſint Malloti barbis Pſilorum captivorum, quas in carcere recidendas per carnificem curant? Cur. Equeſtrium ſellarum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 M 28

tomẽta ex his conficiunt, aut lectulorũ viles culcitas iis farciunt. Si quę vero pręter cęteras iis immodicũ in modũ patulæ expandũtur, & inſigniter amplæ sũt, ut habent Græci metropolitæ, tholis templorũ eas ſuſpendunt, cum hac inſcriptione, DE BARBIGERIS POPULIS MANUBIÆ. CÆ. Quid autem Pſili? An & illi ſimiliter capillaturas demptas Mallotorum captivorum capitibus ad memoriam victoriæ in templis repoſitas ſervant? CUR. Ita & mos eſt illis facere, ſi qua eſt cæſaries luculenta, & nitide decora. Et verſum inſcribunt, ut multi in ea gente verſificatores ſunt: HÆC DE LONGICOMIS PARTA TROPÆA VIRIS. In aliis hanc Epigraphẽ titulãt, MALLOTORUM OPIMA SPOLIA. E vulgaribus comis funes nectunt, aut tomenta etiam concinnant, aut pilas luſorias implent. Quaſdam etiam in ſummitate pilorum inter ferrum & haſtile aptatas pro fimbriis appendunt, ut

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 M 28

iis percuſſi in prelio Malloti dicere poſſint, τοῖς ἑαυτῶν πτεροῖς. CÆ. Volupe eſt intelligere, quomodo iſtud bellum capillare & barbile inter has duas nationes ferveat. Tantæne animis cætera concordibus & eiuſdem religionis conſecraneis iræ? Tam animoſe de pilis certari, & mirum eſt & miſerandum. CUR. Pſili præcipue odio plus quam Vatiniano proſequuntur Mallotos Adeo ut inter hos Malloti nomen atrocis convitii aut maledicti inſtar habeat. Improbum, ſceleſtum, nefarium, & parricidam, hoc nomine appellant. CÆ. Non moderatiores ſunt erga Pſilos Malloti, ut apparet. CUR. Immo ſunt longe in exercēdis inimiciciis & odiis civiliores. Pſili nomen de levi, inconſtāte, ſtulto & morione cōtenti ſunt uſurpare. Cur autem apud Pſilos Cometæ appellatio, hoc etiam nomen Mallotis, videatur magis contumelioſa, hanc illi rationem afferunt, ſatis ut puto ridiculam. Dicunt enim come-

tam, ſi quando apparet in cœlo, famem, ferrum, & flammam, & mala quæque extrema alia, regnis & imperiis portendere. CÆ. Sane, ut dicis, valde ridicula hæc ratio. An illi neſciunt, & inter plures cometarum ſpecies unam eſſe cui πωγωνίας nomen eſt, à forma barbæ quam refert? Ergo πωγωνίας pro ſcelerato & nefario poteſt compellari. CUR. Ita eſt. Et fortaſſe hoc in ipſos Malloti retorquent. Nam & illi omnia colligunt, quibus adverſarios ſuos male accipiant. CÆ. Memini te paulo ante dixiſſe, primo per vim impoſitam tibi fuiſſe neceſſitatem in verba Pſilorum iurandi, & eorum habitum aſſumendi, poſtea rationibus veris perſuaſum, cœpiſſe pœnam tuam amare, & ſic quaſi melioribus concedentem in inſtituto illo perſeverare deſtinaſſe. Poſſumne igitur nunc ſcire, quænam tam potentes & invictæ rationes illæ fuerint, quæ te permoverunt? CUR. Magnam iam eorum

par-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 M 28

partem ſupra refelliſti cum de ea re loqueremur, in ipſo pæne noſtri ſermonis ingreſſu. Aliæ tamen ſunt, quas nondum dixi, quas neſcio an meliores aut probabiliores iam dictis iudicaturus ſis. CÆ. Age igitur ni gravaris expone illas, ut videamus an ſatis fortes ſint, ut hærentem huic capiti comam decutere queant. CUR. E ſacra Scriptura utriuſque fœderis eæ ſumptæ ſunt. CÆ. Nec hoc miror. Nullus olim fuit hæreticus tam ridiculus aut tam nefarius, quin hæreſin ſuam firmare geſtierit auctoritate ſacrarum ſcripturarum. CUR. E vetere primum Teſtamento pro teſte producunt Abſalomum. Eum in ore ſemper habent, cum contra Mallotos diſputant. En, inquiunt, præclarum exemplum, quo moniti, debemus deteſtari cæſariem. Ea filium regis perdidit, & occidendum inimicis perſequentibus dedit. CÆ. Nec ego ſane, ut verum fatear, cuiquam auctor eſſem tã ponderoſam

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 M 28

comã geſtandi, qualis illa Abſalomi fuit, quæ centenas uncias, vel, ut ii volunt qui minimũ dicunt, quinquagenas, quoties recidebatur, pendebat. Quod relinquebatur, etiam magni ponderis fuit. Non enim veriſimile eſt, uſque ad cutem detonderi ſolitum. Sed nec tam prolixam à quoquam nutriri cæſariem probarem, ut ea ſuſpenſus aliquis & irretitus ramis arboris teneri poſſet. Et tamen cum hoc ita ſit, Scriptura ipſa non improbat, nec damnat talem in Abſolomo cæſariem, ſed cum ea pulcherrimum fuiſſe totum à capitis vertice uſque ad pedes teſtatur, & nullum in eo formæ vitium extitiſſe, quod reprehendi poſſet. Eſto, ex capillo ſuo peſtem oppetiit. Quam multi ſunt quos pedes ſui prodiderunt? Quum fugerent, pede offenſo ceciderunt, qui ſic capti ſunt & necati. Nemo tamen propterea pedes ſibi amputare debet, quod aliquis aliquando culpa pedum lapſus ſit, &

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 M 28

ab hoſte occiſus. CUR. Ita eſt ut dicis. Ebrii præcipue in pedes ſuos ſæpius ſævire deberent, cũ officium non faciunt, & iacentes in via exponunt, quibus ſtandi poteſtatem denegant. Sed aliud habent ex eadem ſcriptura argumentum, quo fateor me affectũ valde & commotũ fuiſſe. CÆ. Quodnam illud eſt? CUR. Dæmones piloſos in ſcriptura ſacra introduci aiebant. Neminem ergo capillatum ambulare debere, quia dæmones hoc habitu incedũt. Quis ſimile dæmonibus ſchema capiti inducere velit? CÆ. Vide nunc ut meus guſtus à tuo diverſus eſt? Quod pro fortiſſimo habes argumento, mihi videtur non minus ineptum quam falſum. Piloſi illi dæmones Scripturæ non ſunt capillati vel comati, ſed toto corpore hirſuti. Nam quamvis שׂעיר capillum capitis interdum apud Hebræos denotet, ſæpius tamen pro pilo ſumitur, qui in aliis partibus corporis fruticat, & horreſcit. Hinc

&

& שעיר pro hirco. Et illi שעירים, qui pro dæmonibus accipiuntur, in Sacra Scriptura, ex interpretatione Hebræorum & Chaldæorum, ita appellati ſunt, quod in forma hircorum in locis deſertis apparerent, quales Satyros & Faunos finxit fabuloſa antiquitas. Et nomen Gręcum σάτυρος, videtur factum ex illo Hebraico שעיר. Hodieque ſagę & ſtriges in Sabbaticis ſuis choreis dęmonem quaſi meſochorum in medio ſedere affirmant, hirci nigri ſpecie, cui finito ludo omnes in ſignum adorationis culum oſculantur. Si novaculam tui Pſili non habent acutiorem, nunquam nobis capillum ea ſecabunt. Sed quid dicent de Naziræis, quibus Deus in Sacra Scriptura præcepit comam nutrire, toto voti ſui tempore? Sic enim vocabantur, qui ſe Deo conſecrabant ex voto, & crinem alere tenebantur, uſque ad finem temporis ei conſecrationi præſtitutum. CUR. Facile hoc telum à

Mal-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 M 28

Mallotis intortum, ſe vitare ac declinare poſſe confidunt, dicendo, quod ita Deus Naziræis capillum promittere & crinem paſcere imperavit, ut Abrahamo natũ occidere. Cæ. Ergo æque magnũ crimen ducunt, natum occidere & capillum utrire? Cur. Ita videtur. Non autem ex eo conſequi dicunt, apud Iudæos honeſtum fuiſſe cæſariem, habere, quod Deus Naziræis eam pręſcripſerit, durante conſecrationis voto. Similiter quippe argui deberet, patrẽ ſine ſcelere natos ſuos necare poſſe, cum Deus Abrahamo de filio mactando pręceptum dederit. Cæ. Quaſi vero utrunque ſimile ſit, cum nihil ſit diſſimilius. Non eſt idem, natum occidere, id eſt, parricidam eſſe, & comam alere, id eſt, cęſariatum eſſe. Omnes qui ſe Deo conſecrarent, ac devoverent, Deus voluit capillatos eſſe, nec capillum deponere antequam finitum foret voti tempus. *Creſcente*, inquit *cæſarie, creſcet ſanctitas veſtra.* Ergo

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 M 28

go ſignum ſanctitatis in Nazirȩis eſſe ſanxit Dominus capillum promittere. Cum Abrahamo imperavit filium immolare, non ſimul addidit, hoc pium eſſe & ſanctum, quod facere iuberetur. Ad tentandam Abrahami fidem & obedientiam, id à Deo illi mandatum eſt, quod exequi non debuit. Nam ipſe qui mandavit; cognita obedientia eius quã experiri voluit, iuſsũ revocavit, & manus cruentas à filio iuſſit abſtinere. In prȩcepto quod datum eſt Nazirȩis, de coma alenda, nihil tale. Quaſi res ſancta & voto ſanctitatis cõveniens eis prȩſcripta eſt cȩſaries. Quia autẽ impium erat patrari à patre tale factum, ideo Deus iuſſionem, qua id fieri mandaverat, revocavit. Nec etiam eius exitum alium decreverat, quam qui eſt ſequutus. Noluit enim fieri quod fieri iuſſerat tentamenti tantum gratia, non ut ad effectum perduceretur. Uni prȩterea hoc mandatum, omnibus vero qui ſe Deo conſecrare

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 M 28

vellent, illud prȩſcriptum ut comam alerent. Nec prȩceptum illud unquam revocatum eſt, ſed r ligioſe ſemper obſervatū ab iis omnibus quibus datum fuit cunq;. CUR. Iam plane mihi perſuades hæc eſſe veriſſima quæ dicis, & me his prorſus aſſentientem tenes. CÆ. Quid autē reſpondēt Mallotis Pſili de Naziræis qui ab utero matris Deo conſecrati erant, quales fuere omnes primogeniti? Nunquā hi capillum tondebant, ſed intonſam comam toto vitæ tempore ſervabant. Si vitio non caret capillus prolixus, tota vita prolixum habuere vitiū nunquā reſecandū. CUR. Quid ad hȩc dicere ſoliti ſunt nō audivi. Ne comnia exquirere otiū aut animus fuit. Paucis illis quȩ retuli penitus imbutus, quaſi ſufficerent, de aliis non admodum ſollicitus fui, quia ſuperflua iudicavi. CÆ. Non meminiſti ergo alia ab his ex veteris fœderis ſacra pagina afferri ſolita quibus probarent ſceleratos eſſe comatos,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 M 28

ſe autem ſanctos qui comam non haberẽt, contrario Nazirȩis voto, & inſtituto. Illi enim ſancti habebãtur quamdiu crinem paſcebant, iſti ſe haberi tales volunt, quoad raſi manent. CUR. Non memini alia ab his produci ex veteri teſtamento contra capillatos teſtimonia. CAES. Quid de novo? An ex eius auctoritate ſacrã ac ſanctã capitis raſuram, comã vero ſacrilegam, & impuram adſtruunt? CUR. Immo ſi ſcias quantopere in eo ſe iactent? Vix certe ferendi ſunt. Totũ quod volunt, cõfici uno Apoſtoli teſtimonio adfirmant, eoque omnes comatos iugulari abſque ulla ſpe reſurgendi plane aſſerunt. Et ipſe quoque quamdiu apud illos fui, paria cum illis ſenſi. Ne nunc quidem poſſum me expedire ex laqueis adeo adſtringentis ac prementis auctoritatis. Quoties meum caput tango, Apoſtolicum me eſſe ab iſta parte glorior. Sine vitiis partem mei nobiliſſimam eſſe gaudeo, quoniam

ſine

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 M 28

ſine pilis eſt. CAES. Quid tu hominis es? Vt gravius nihil dicā, videris nimiū credulus hominibus parum dicti Apoſtolici intelligentibus. Supra totus iam videbaris immutatus, & in propoſito ſtabas capilli iterum promittendi, nunc tantillo momento ad alia diſcedis. Hæccine hominis ſunt? Sunt ſane, ſed plane ψιλοῦ, τήν τοῦ κεφαλὴν, οὐ τοῦ νοῦν. Mens tibi ratione glabrior videtur quam caput pilo. CUR. Non venerat tum in mentem illius Apoſtolici præcepti quo adeo exerte coma viris interdicitur, quia mulieribus ſolum conveniat, eaſque deceat ſolas, non item viros. CAES. Locum illum Apoſtoli recita. Deinde interpretationes tuorum Pſilorū referes. Poſtremo loco tibi aperiam quæ vera ſit verborum Pauli expoſitio, quam non ſunt aſſequuti tui Pſili. CUR. Ita Paulus loquitur in 1. ad Corinthios cap. 11. v. XIV. & XV. *Nonne ipſa natura docet vos quod vir quidem, ſi comam nu-*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 M 28

triat ignominia eſt illi? mulier vero ſi comam nutriat, gloria eſt illi? Caes. Hæc ex verſione vulgari prompta ſunt. Cur Gręca ipſa nō recitas? Cur. Sic ſe habent: ἢ οὐκ αὐτὴ ἡ φύσις διδάσκει ὑμᾶς ὅτι ἀνὴρ μὲν ἐὰν κομᾷ ἀτιμία αὐτῷ ἐςι, γυνὴ δὲ ἐὰν κομᾷ, δόξα αὐτῇ ἐςίν; Caes. Græca hæc cum interrogatione leguntur, nec minus Latina. Debent enim omnnio cum interrogatione legi. Nec obſtat quod particulā ἢ nō videatur reperiſſe in Græcis Latinus interpres vetus. Antiquiſſima quippe exemplaria Græca, non habent eam particulam, & nihiloſecius interrogatio ipſis addenda eſt. Sic enim ſcribunt vetuſti codices, οὐδὲ ἡ φύσις αὐτὴ διδάσκει; Non enim conſtat ſenſus Apoſtoli niſi interrogative verba eius accipiantur. Cur. Hæc adeo clara ſunt, ut dubitationem non relinquant. Sed omnis difficultas in duobus voculis ſita eſt, in voce φύσις, & in verbo κομᾶν, quomodo ea intelligi oporteat,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 M 28

teat. CAES. De nomine φύσις, primum videamus, deinde de verbo κομᾶν, videbimus. Quomodo doPſilorum doctores eam putabant intelligendam? CUR. Diſſidebant inter ſe de vera eius expoſitione, & alii aliter ſumendam cenſebant. CAES. An potes meminiſſe quot quibuſve modis eam explicabant? Pro certo enim compertum habeo nullam earum interpretationum, quas afferunt videri poſſe verã. Incipe igitur ex ordine eas enumerare, ut memoria fidelior has tibi ſuggerere poterit, nos eodẽ ordine conabimur illas refutare. CUR. Quidam per φύσιν intelligunt, *illum à Deo ſtatutum ordinem, quo mulieri comæ denſæ & prolixæ ſuppeditantur, viro non item.* CAES. Nego ita poſſe accipi. Falſum quippe eſt, immo falſiſſimum, naturam denſas & prolixas comas fœminæ ſuppeditare, non viro. Quis enim naturæ humanæ adeo imperitus eſt, ut ignoret æq; nativam eſſe virorum comam

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 M 28

ac mulierũ? CUR. Nec verum igitur erit quod ex falſa propoſitione adſtruunt præcipui Pſilorum doctores, *Naturã præter differentias alias etiam hac ſexum utrumq; diſtinxiſſe, quod mulieres coma denſiore & promiſſiore quaſi velamine decoravit, eiuſque rei cauſam in ipſa mulieris κράσει, ſive humiditate occultavit.* CÆ. Hoc etiã faſſum. CUR. Alius etiam ex Pſilorũ magiſtris notavit ad illũ ipſum locũ Apoſtoli, *Naturã viro breviores capillos, etiã ſi quis ſinat excreſcere, mulieri prolixiores & capiti obvelando idoneos tribuiſſe.* CAS. Vide abſurditatem ſimul, & falſitatem huius ſententiæ, quæ tametſi vera concederetur, cõtra capilli virilis tonſurã magis faceret quã alia quælibet interpretatio. Pone naturã breviorẽ dediſſe viro comam, longiorẽ mulieri, nonne ſic ſatis prolixa data eſt viro ut operire ipſius caput poſſit, & pro velamine ipſi eſſe? Dicamus vel dimidio breviorem tributum à natura viris capillum, fœminis altero tanto prolixio-

lixiorem. Ad talos intonſa muliebris coma defluat, virilis uſque ad lumbos tantum deſcendat, immo vel paulo infra humeros, an non hæc prolixitas comæ in viro idonea videri debet capiti eius obvelando? Aut ſolvuntur crines, aut religantur. Si ſoluti relinquantur & vel infra aures deſcendant, æque bene caput tegere poſſunt quam ſi ad talos demittantur. Quid enim illa ſuperflua longitudo præſtabit aut conferet ad velamen capitis? Abſurdum itaque prorſus eſt, dicere, Ideo pro velamento mulieri crines datos eſſe, quia longiores ei à natura dati ſint quam viro, cum vel tales quales à natura viro attributi ſatis idonei ſint capiti eius contegendo, ſive ſolvi, ſive religari eos placeat. Viriles enim capilli intonſi relicti, & more fœmineo in vertice per multiplices ſertas conſtricti velamen capiti eius haud minus præbere valent quam fœminei capiti muliebri,

quãvis longiores virilibus. Præterea quid inde concludent qui ex eo Apoſtoli loco virum detondendum eſſe ac deradendum affirmant? Nihil minus quam quod volunt ex ea interpretatione vocis φύσις, verbis Pauli adſtrui poteſt. Natura dedit breviores capillos viris quã fœminis, ergo viri debent ſuos deradere? Immo hoc inde colligeretur utrique ſexui convenientem naturæ ſuæ habitum eſſe adſumendum. Ut vir breviores capillos, & quales à natura ipſi tributi sũt gerat, fœmina vero lõgiores ſicut eos habet naturaliter. Cur. Ergo ineptum etiã quod alius vir ſummus de Pſilorum genere ſcripſit, *quia natura comam brevẽ viro, fœminæ longiorẽ indidit, ex eo fieri ut cui brevis eſt, nõ habere naturale tegmen: cui longa, habere dicatur.* Cae. Certe ineptiſſimũ. Dicerent mihi vellẽ quanto breviorẽ viris quam fœminis natura capillũ indiderit? Et an brevitas naturalis comæ virilis tanta ſit, ut caput eius

ve-

velare non poſſit? Quid ad hæc reſpōdes pro tuis Pſilis? An adhuc reſtitas, & vera eos dicere contendis? CUR. Cogis me ut tibi aſſentiar. Evidentia huius quippe veritatis tanta eſt, ut nemini ſit infitianda, qui uſum rationis habeat, & communi ſenſu valeat. CAES. Nunc doceamus falſum eſſe illud axioma quo aſſeritur fœminis naturam longiores indulſiſſe capillos quam viris. Experientia quotidiana contrarium plane oſtendit. Nam quibus in locis viri capillos ſinunt creſcere, ut in multis novi orbis provinciis & inſulis, uſque ad talos coma illis defluit, nec poteſt inferius deſcendere etiam fœminis. Sic barba intacta ferro in quibuſdam virorum uſque ad umbilicum cadit. Comæ virilis lōge maius velociuſq; incrementum eſt, quam barbæ. Ea ergo vel infra lumbos ſi vel minima eius menſura detur, in quolibet viro deſcendet, modo naturalem ei libertatem creſcendi permittat. Im-

mo æque longa exiſtet quam fœminis. Amplius adhuc addam, vel etiam longior. Nec ulla ratio naturalis contra ſtat. Quinimmo naturalis eorũ temperamenti ratio ita poſtulat. Dicunt cauſam in fœminis longioris capilli κράσιν earum humidiorem dari. Si hoc verum eſſet, æque de pilorum generatione in toto corpore creſcentium eadem cauſa deberet ſtatui. Ex quo colligeretur viros humidioris eſſe temperamenti quam fœminas. Viri quippe toto corpore piloſi reperiuntur, non item fœminæ. Multi pilis obſitum pectus habent, crura, brachia, femora hiſpida, non fœminæ. Viri omnes denique barbam habent, non fœminæ. Si humidior κράσις cauſa eſt capilli denſioris & longioris, etiam ex eadem cauſa generatio, ut dixi, pilorum toto corpore ſurgentium, debet dari. Atqui conſtat viros fœminis eſſe ſicciores, eoſdemque piloſiores. Ergo pili non proveniunt ex hu-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 M 28

humidiore temperamento, ſed ex calidiore. Si viri multis in locis pilos habent , quibus fœminæ carent, ex eo concludo: in quibus locis pilos habet promiſcue communes uterque ſexus, in viris longiores ac denſiores exiſtere quam in fœminis. Pilis hiſpidum mentum, pectus, crura, bracchia viri habent, non fœminæ. Caput capillis tectum æque habent viri quam fœminæ. Veriſimile ergo eſt dẽſiores in viris eos eſſe ac prolixiores quã in fœminis, quandoquidem pluribus in locis fruticant in corpore virili, ubi nullum prorſus habent pilum fœminæ. Ita ſupercilia grandiora & ſpiſſiora viris quam fœminis, palpebrarum pili ſimiliter illis longiores quam his. Axillares quoq; pili viris denſiores quã mulieribus. De cæteris taceo. Reperti etiam olim viri ſunt nonnulli qui cor ipſum pilis hirſutum habuerunt. Quod ſignum eximiæ fortitudinis in quibus cor ita piloſum inventum eſt, veteres ſcri-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 M 28

ſcripſere. An illos viros dicemus humidiores fuiſſe fœminis, cum certũ ſit, nullam unquam fœminã cum corde hirſuto repertam fuiſſe? Ex humidiore κράσει, ut corpus mollius evadit, ita etiam animus. Exemplum hirſuti cordis ex hiſtoria præbet Græca Ariſtomenes Meſſenius, fortitudinis inauditę vir. De latrone quodam audaciæ inuſitatæ idem legi, ſed nomen nunc non ſuccurrit. Gentem totam in India eſſe cui λάσιον κῆρ ex poëta antiquo quem teſtem citat Stephanus, diſcimus. Κάσπειρας niſi fallor, appellat. Nam liber ad manus non eſt. Haud alios fortioris induſtriæ repertos quam quibus ita cor hirſutum fuit, Plinius tradit. Etiam pilos denſos in pectore fortitudinis indicium eſſe Phyſiognomonici docent. Στέρνα δὲ αὐτὰ καθ' ἑαυτά τετειχωμένα θριξὶ δασείαις, θυρμοβούλους καὶ εὐψύχους ἄνδρας δηλοῖ. Calidiores eſſe qui ſunt animoſiores palam eſt. Nam fœminæ ut

fri-

frigidiores, ita timidiores. Ita & qui fœminis de temperamento ſimiliores exiſtunt, ii quoq; minus piloſi, & minus capillati. Libidinoſi etiam calidioris temperamenti. Atqui hos etiam hiſpidiores reperiri, certum eſt. Tales Satyros faciunt veteres. Cor ut caloris & ſanguinis ſedes, ita etiam animi & fortitudinis. Si piloſum, maioris eſt ſignum, & fortioris animi, non ex humidiore, & frigidiore temperamento pili denſiores longioreſque proveniunt, ſed ex calidiore. Cuius rei argumentum ſumi & illud poteſt, quod gentes Septentrionales quibus capillus longior ac denſior, fortiores ſunt Meridionalibus quibus breves, & torti crines, ut ſunt Aethiopes, & Aegyptii quos timidos & anguſti animi fuiſſe teſtantur antiqui. Idque ita eſſe affirmat Ariſtoteles cum aliis Phyſiognomonicis. Calor ἔμφυτος cum humido attemperato pilorum generationi maxime conducit.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 M 28

cit. Maior illius caloris copia pilos longiores & denſiores generat. Ita ergo in quibus abundat, iidem etiam magis hirſuti magiſque comoſi. Hinc fœminæ quibus huius caloris non tanta vis quam in viris, eo etiam pilorum minus habent, & capillos minus longos ac denſos quam viri. Humidum adeſſe oportet illi calori ἐμφύτῳ attemperatum ad pilos gignendos. Duplex illud humidum eſt, internum & externum : naturale & adventitium. Naturale ab ἰδιοσυγκρασίᾳ : externum ab aëre qui nos ambit. Hinc in humidioribus locis & frigidioribus, homines capillatiores quam in ſiccis, & calidis. Nam calor ſolis nimis intenſus exurit & exſugit humorem qui ſub cute eſt, & qui ortũ atq; alimentum pilis præbet, ut in Aethiopia. Ideo capilli ipſis non tam prolixi increſcunt quam his qui ſub ſeptentrione habitant. Ab eadem cauſa arbores in Aethiopia retorridæ naſcuntur, &

pu-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 M 28

pumilæ, in Germania proceræ & craſſæ, atque enodes. Sol enim acrior humorẽ ex ſummitate terræ exſiccat, & prohibet grandeſcere arbuſta, ut & capillos idẽ propter exuſtã ſummã corporis cutem. Ab illo humido externo etiam mortuis capilli creſcunt cum cadavera ſub terra reconduntur, aut in ſubterraneis locis reponuntur. Non idem contingeret, ſi in loco ſicco calido, & perflato exponerentur. Ex his liquet falſiſſimum eſſe quod ponunt pro vero, & confeſſo: Mulieres comã denſiorẽ & promiſſiorem à natura habere quam viros. Cum enim humidiores ſint & frigidiores viris, ideo non ſolum minus capillatæ, ſed etiam minus piloſæ. Quod & in eunuchis videre eſt, qui ſimiles humiditate & frigiditate facti fœminis, etiam ut illæ barbam non generant, nec etiam pilis obſiti ſunt in aliis partibus corporis ut viri, ſed leves prorſus, ut fœminæ. Sic capillatio-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 M 28

tiores natura, & piloſiores viri fœminis. Tametſi id verum non eſſet, non minus tamen falſa videretur interpretatio Pſilorum Paulini loci, cùm ſatis longos natura dederit viris capillos ad velamẽ capitis, licet concederetur breviores iis quã fœminis fuiſſe attributos. Quid nunc tibi videtur? An habes quod contra dicas? CUR. Nihil omnino. Hæc enim ita video à te eſſe demonſtrata, ut hiſcere cuiquam contra non liceat. CÆS. De hac prima Pſilorum explicatione iam proviſum eſt malam eſſe & nullo modo ferendam. Cedo aliam. CUR. Sunt qui dicant φύσιν in verbis Pauli ſignificare *naturalem inclinationem quæ ineſt mulieribus ad nutriendam comam quæ naturale eſt velamen mulieribus, non autem viris*. Naturalem autem illam inclinationem eſſe accipiendam videri, *quandam propenſionem ad alendos capillos*. Verum hæc interpretatio vocis φύσεως in illo

illo Pauli loco non habet auctores ullos ex Pſilorum natione. Alterius gentis doctores quidam ita cenſent.
CÆ. Unde unde ſit hæc expoſitio, non minus falſa putari debet quam ſuperior. Inclinatio cuiuſquam naturalis non eſt regula recti ac decori. Homo certe ad vitium potius quam ad virtutem, ex vi naturæ ſuæ inclinat. Ex quo conſequeretur, ab hac inclinatione naturali vitium magis ſectandum eſſe quam virtutem. Ad libidinem omnes natura procliviores ſumus quam ad laborem. Ergo fugiendus labor, voluptas ſequenda. Mulieres ab infirmitate ſua naturali magis leves & inconſtantes quam viri. Ergo laudanda in his hæc levitas & inconſtantia. Præterea falſum eſt, mulieres naturalem inclinationem maiorē habere ad comam alendam quam viros. Si enumerentur gentes univerſæ orbis habitabilis, nulla ferme reperietur in quadrinis mundi partibus in qua viri aut nunc aut o-

lim comã non alant aut aluerint. Si quæ fuerunt apud quas generaliter viri non nutrierint comam, plurimi tamen erant qui vivendi inſtituto & profeſſione aut ætate capillum promitterent. Hoc iam ab aliis demonſtratum. Poſtremo ille mos nutriendæ comæ apud pleraſque gentes tam in viris quam in fœminis non tam ex naturali propenſione oritur, quam ex vitæ inſtituto. Qui comam nutriunt, ad hoc eam alunt ut etiam ornare & colere queant. Quæ in otio vixere gentes, contentæ iis quæ terra ſponte ferebat, capilli curam præcipue gerebant, & cum nihil aliud haberent, quod agerent, in alendo & colendo capillo occupabantur. Inde & fœminis hæc cura relicta apud plurimas politiores gentes, quia negotia viris deſtinata. Hinc ex iuvenibus ac viris qui maxime otioſi ſunt, & inertes, in corpore curando & ornando, & capillo colendo tempus omne ſum ponunt. Exercitatis & occupatis non ea cogita-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 M 28

gitatio. Denique ut abſolvam, quod viri minorem inclinationem habeant naturalem ad alendos capillos, minime ex eo conſequitur id quod voluit Paulus, τὸ κομᾷν viris inhoneſtum eſſe, mulieribus decorum. Non enim, ut dixi, æſtimatur aliquid turpe aut honeſtũ alicui eſſe ex eo quod ad illud inclinatione naturę feratur aut non feratur. CUR. In his prorſum tibi aſſentior. Quis enim poſſet aut vellet diſſentire? CÆ. Si habes aliam quam à Pſilis tuis hauſeris expoſitionem, tempus eſt eam proponere. Illæ quas protuliſti, iam difflatæ ſunt. CUR. Alii per naturam intelligunt rectæ rationis iudicium ex inſtinctu naturæ fluens, & eſſe id quod vulgo *ſenſus communis* nomine appellatur. CÆ. Nec ſtare poteſt per ſenſum communem & per rectæ rationis iudicium hæc interpretatio, quæ nullo modo convenit Pauli ſententiæ & rei ipſi quam eo loco docere voluit. Senſus communis, ut

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 M 28

in omnibus hominibus eſt idem, cũ ſit rectę rationis iudicium, cuius omnes capaces ſunt, ea tantum reſpicit quę à iure naturali & cõmuni omnium gentium deſcendũt. Atqui certũ eſt, plures gentes olim fuiſſe quę turpe non ducerent viris capillum alere. Ipſi Iudęi inter eos fuere, quibus mos uſque fuit ac fas, prolixũ capillum habere. Quinimmo & ſanctitatis ſtudium ex voto profeſſis, lex Dei apud eos promittendę comę neceſſitatem impoſuit. Quod & ętate Pauli obſervabatur ab illis Naziręis, qualis & Iohannes Baptiſta fuit, & Iacobus frater Domini, & ipſe quoque Dominus Chriſtus. Non ergo veriſimile videtur, Paulũ pronuntiaſſe, rectę rationis iudicium flagitare & docere quod prolixus capillus viris ignominiam ac opprobium importaret, fœminis decus & gloriam. Quid cenſes? An aliud cenſendum opinaris? CUR. Nec poſſum quidem, cum hoc veriſſimum mihi videatur quod

à te

à te aſſeritur, & falſiſſima omnino ſit explicatio quam iam attuli. CÆ. Ad alias ergo, ſi alię ſunt, veniamus. Numquid habes aliam? CUR. Immo habeo. Quidam putant, Apoſtolum nomine φύσεως intellexiſſe conſuetudinem inveteratam, & omnium conſenſu tunc receptam, & quidem apud Gręcos. CÆ. Non dubium eſt quin vox φύσις ita aliquando ſumpta ſit, & ſumi vero poſſit. Nec obſtat quod negant reperiri apud auctores in hac ſignificatione. Non omnes auctores qui Gręce ſcripſerunt, ad nos pervenere. Plures amiſimus reſtantibus. Res priores ſunt quam verba. Nam verba ad eas exprimendas inventa ſunt. Veriſſimũ porro illud eſt quod vulgo dicitur *conſuetudinem alteram eſſe naturam.* Actu & uſu in omnibus ferme rebus confirmatur. Cum igitur optimi ſcriptores verbum πέφυκε pro *ſolet* uſurparint, quis negare poſſit & φύσιν verbale nomen quod inde factum eſt pro

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 M 28

conſuetudine poni poſſe. In uſu apud plebem & idiotas præcipue videtur hoc ſenſu poſita. Tales apud Paulum & cæteros Apoſtolos uſitatæ reperiuntur, quas alibi in auctorum claſſicorum ſcriptis fruſtra quæras. Ita *naturale* vulgo in idiotiſmo noſtro uſurpamus, cum dicimus, hoc naturale nobis eſſe, quod nobis eſt conſuetum. Fruſtra etiam obiiciunt, apud Græcos φιλεῖ, apud Latinos *amat*, aliquando idem ſignificare quod *ſolet, conſuevit*, neque tamen propterea φιλίαν, aut *amorem*, conſuetudinem notare. Figurate φιλεῖ ponitur pro *ſolet* & *conſuevit*, quia quę amamus eadem ſæpe recolimus & frequentamus, & factitamus. Inde φιλεῖ γίγνεσθαι, pro εἴωθε. Sed uſus non admiſit, ut φιλία pro conſuetudine ſumeretur. Quam multa talia in communi loquendi uſu deprehenduntur, ubi verbum uſitatum eſt, verbale non item, & contra. Quid etiam ſcimus, an aliqui olim ita φιλίαν uſurparint, & præſertim ex plebe?

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 M 28

be? An magis mirum eſt, φιλίαν pro conſuetudine uſurpari, quam *uſum* & *conſuetudinem* pro amicitia & familiaritate, ut paſſim apud auctores Latinos poni conſuevit? Cæterum fruſtra de his diſputatur, cum certum ſit, apud Paulum φύσιν non poſſe accipi pro conſuetudine. Ad quam enim conſuetudinem provocaret Corinthios, ut illis perſuaderet, ignominiam viris eſſe comam habere, fœminis autẽ gloriam? De propria Corinthiorum vix poteſt accipi. De aliena multo minus. Fruſtra aliena ipſis allegata eſſet. De propria fruſtra eſſent admoniti. De omniũ hominũ conſuetudine id accipi oporteret, quę & Corinthiis etiã in uſu. Ideo φύσιν appellat, quia omnes homines natura id docuit. Quid docuit? Nempe honeſtum eſſe mulieribus τὸ κομᾷν, id eſt, crinibus comptum & opertum caput habere, viris autem indecorum. Si de coma ſimpliciter demiſſa id accipiatur, falſum eſt. Plures eum tunc

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 M 28

in orbe comati viri quã non comati. Conſuetudo autẽ non dicitur niſi de locali. Unde proverbium, Νόμος καὶ χώρα. Falſa eſt ergo interpretatio quæ φύσιν ibi ſumit pro conſuetudine. CUR. Et hic non invitus tuo iudicio accedo. CÆ. Perge porro & alias promere. Fortaſſean aliquam in earum numero reperiemus quæ probari ac recipi poſſit. CUR. Cum apud Pſilos eſſem, non memini præter has, quas iam tibi ſuggeſſi, alias à doctoribus eorum qua theſibus qua lectionibus proponi & ventilari ſolitas. CÆ. Nemo ergo ibi veram Apoſtoli mentem aſſequutus eſt, ſiquidem vera prædicas. CUR. Non alias inquam ibi afferri audivi præter illas quas iam a me audiviſti. Sed cum in falſis refutandis explicationibus tam belle tibi ſucceſſerit, in eruenda vera ac adſtruenda an æque felix ſis futurus, vellem re ipſa experiri. CÆ. Priuſquam ad meam quoque ſententiam aperiendam accedam, illud
à te

à te ſcire expeto, quod etiam ſcitu opus eſſe dixi, quomodo verbum κομᾷν Pſili tui in verbis Apoſtoli ſoliti ſint interpretari. Neceſſe quippe eſt hoc etiã diſcamus. CUR. Non aliter accipiunt, quam quomodo vulgo apud Græcos accipi ſolet, pro *capillum habere prolixum*, aut ut vertit Latinus vetus interpres, *comam habere*. CÆ. Si ſic accipiamus, non procedit id quod voluit Paulus, comam datam eſſe mulieri pro velamento, non item viro. Nam falſum id re ipſa comprobabitur, ſi κομᾷν vel κόμην de coma ſimpliciter promiſſa intelligamus. Quamlibet longa & intonſa coma ſervetur, non poteſt magis velamenti vicem & uſum capiti præbere quam tonſa, ſi vel quattuor digitos tranſverſos alta relinquatur. Immo vel magis obtegendo capiti idonea eſt ad eum modũ coma reciſa, quam vel intonſa longiſſima. In ea tonſura capilli undiquaque æqualiter reſecti totum caput operiunt velamine quaſi quat-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 M 28

tuor digitos ſpiſſo. Coma intonſa deflua caput intectum nudumque multis in locis dimittit, qua utrimque capillus demiſſus dividitur, & præcipue in vertice. In aliis locis non ſpiſſiore velat operimento quam quale eſt ex coma tonſa, univerſum caput æquali tegmine circumcingente. Quod enim comæ infra aures vel uſque ad talos defluit, nihil capiti tegendo confert. Hoc igitur ſenſu æque tonſa coma atque intonſa, ſi ſoluta maneat, capiti velamentum præſtat. Sic non de · ſimplici coma ſoluta, quamvis intonſa habeatur, hoc verbum κομᾷν iutelligi debet. Κόμη Græcis aliud eſt quam θρὶξ vel τρίχωμα, id eſt, capillus vel capillitium. Non comam proprie ſimpliciter demiſſam vel ſolutam intonſamque ſignificat, ſed curatam, cultam, comptam & ornatam. Nam à verbo κομεῖν deſcendit, quod eſt *curare*. Hinc ἱπποκόμος qui equos curat, equiſo. Τραπεζοκόμος, *ſtructor*, qui

men-

menſam dapibus inſtruit & adornat. Omnis autem comæ ornatus in variis eam colligendi, ſubſtringendi & religandi vel implectendi modis conſiſtebat. Nemo vir aut mulier comã intonſam geſtabat quin aliquo modo nodove collectam & comtam eam in capite retineret & coerceret. Nam & iuvenes κομῆται, id eſt, intonſi, ſic eam comebant. Virgilius de Apolline, cui comam intonſam tribuunt poetæ;

---- & crines implicat auro.

Tibullus de eodem Apolline, cum vaccas Admeti paſceret:

Quiſquis inornatumque caput crineſque ſolutos
Adſpiceret, Phœbi quæreret ille comam.

Ergo nón ſolutos eos geſtabat, cum pro Deo ſe gerebat, ſed ornatos & cõptos. Crines inornatos & ſolntos opponit comæ proprie dictæ. CUR. Bella hæc mihi obſervatio videtur, ſed vide ne opponant Pſiliſtæ contrariam

trariam apud auctores huius vocis χρῆσιν. Nam apud Græcos ſcriptores ſæpe verbum κομᾷν poſitum invenitur de reis vel lugentibus capillum promittentibus. Talis coma, ſicut eam qui in luctu ſunt, aut reatu, promittunt, non admodum curata videri poteſt aut compta, cũ incurata, inornata, inculta & ſqualida potius eſſet. CÆ. Recte admones hoc opponi poſſe à Pſiliſtis. Et verũ eſt ſic hanc vocẽ generaliter interdũ, ſed abuſive, apud auctores reperiri. Hoc tamen non impedit, quin in propria & germana notione κόμη ſignificet crines comptos & ornatos, ſicut eos habere ſolent mulieres. Hinc Græci κόμην ἀπὸ τοῦ τριχώματος diſtinguunt, comam à capillitio, quia τρίχωμα coma eſt inornata & ἀτημέλητος, ſine cura relicta ac neglecta vel demiſſa, κόμη autem ea quæ cum cura & arte culta eſt & compoſita. Latini auctores hanc differentiam *comæ* & *capilli*, κόμης καὶ τριχώματος, diligentius ſervant

quam

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 M 28

quam Græci. Non enim de reis aut lugentibus dicunt *comam promittere*, vel *ſummittere*, ſed capillum. Et Grammatici eorum in proprietatibus ac differentiis ſermonis ſignandis notant *comam* eſſe mulierum, capillum & cæſariem virorum. CUR. Sed negabant Pſili in ſuis Theſibus, κομᾷν eo ſignificatu ſumi apud Græcos, cum cõmuniter ſignificet idem quod comam nutrire, ſive nunquam tondeatur, ſive aliquando aliqua tonſura admittatur. CÆ. Significat ſane ea vox κόμη generatim omnem capillum prolixiorem. Sed tanto magis de intonſa proprie capitur, quum ea longiſſima ſit quæ intonſa ſervatur. Hinc & κόμαι arborum, fruticum & herbarum dicuntur, quæ nunquam tondentur, ſed naturali pulcritudine aſſurgunt & luxuriant. Inde & verbum κομᾷν pro ſuperbire, gloriari, luxuriare. Ita mulierum κόμη ſic proprie vocatur quæ nunquam tondetur. CUR. Nihil verius. Et

Pſi-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 M 28

Pſilos in Græcis parum ſapere ſemper ſuſpicatus ſum. Addebant & illi, non ſe putare quod κομᾷν unquam ſignificaverit comam ornare & curare. CÆ. Ex eadem imperitia linguæ Græcæ & iſtud manat. Nam Artemidorus diſerte diſtinguit κόμην & ξίχωμα, quod κόμη pro cultis & τημελητοῖς crinibus ſumatur, ξίχωμα pro incurato & inculto. Inde & verbum κομᾷν pro gloriari & ſuperbire, quæ ſuperbia & iactantia non naſcitur ex impexo & inornato capillitio, ſed ex nitido, compoſito & ornato. Hinc פאר in ſcriptura Sacra, quod decorem, ornatum, gloriam, pulcritudinem notat, & vertitur ab interpretibus Græcis δόξα, καλλονὴ, μεγάλωμα, μεγαλοπρέπεια, etiam ab iiſdem in Ezechiele redditur Græce κόμη & ξίχωμα ἐμπεπλεγμένον, id eſt, oruatus & implexus capillus. Apud Iobum κόμην ἑσπέρᾳ interpretantur Græci τὴν ὑπερϐολὴν τῆς λάμψεως, καὶ τὴν εὐπρέπειαν. CUR. Ut ſcias autem quam im-

imperiti illi ſint in Græca litteratura, in iiſdem Theſibus ſcriptum me legere memini, κομοῦν, ubi active ſumitur, comam ornandi ſignificationem habere. Nam didici ex meis magiſtris, κομμοῦν Græce dici, non κομοῦν. Unde κωμμωτὴς, ornator, & κομμώτρια, ornatrix. Ibidem etiam legebatur, κομοῦν, cum neutraliter ſumitur, idem quod κομᾷν ſignificare. Quod ego certe nunquam legi: nec verum eſt. CÆ. Immo κομμοῦσθαι ornari eſt. Si idem quod κομᾷν denotat, ergo in verbo κομᾷν ineſt ornatus ſignificatio. CUR. In illis ipſis Theſibus negabant κόμην à verbo κομεῖν quod eſt curare, deduci, nec Heſychium in voce κόμη quidquam tale habere. CÆ. Videntur boni viri illi Pſili ſive Philiſtæ non totum Heſychium legiſſe, vel admodum negligenti manu verſaſſe. Nam apud eum reperiſſent, κόμας exponi θεραπείας, & κομεῖν ἐπιμελεῖσθαι, θεραπεύειν, ὅθεν καὶ κόμη, καὶ ἱπποκόμος. Et ſane Atticum

nomen

nomen κόμη pro κόμησις, ut αὔξη pro αὔξησις, & alia ſexcenta. Inde etiam κομήτην appellant non tam eum qui longos habet capillos, aut qui ſimpliciter comatus eſt, quam cui decora, ornata & compta eſt coma. Atque ita κομήτην interpretatur Heſychius, non πολύτριχα, ſed εὔτριχα & καλὰς ἐθείρας ἔχοντα. Quinimo proverbialis ille ſenarius, quo fertur, Οὐδεὶς κομήτης ὅστις οὐ ψηνίζεται, *nemo eſt comatus quin pati cupiat virum*, non de ſimplicibus ac demiſſis capillis comato intelligendum eſt, ſed de muliebriter compto. Nam qui ſic fœmineo more ornati incedebant, muliebris etiam eſſe patientiæ putabantur. CUR. Sed poſſeſne præter lexicographos, alium auctorem Græcum proferre, qui κόμην proprie de compta coma uſurpari teſtatur. Noſtri enim Pſili toti è lexicis & vocabulariis pendent, præcipue cum res Græca agitur. CÆ. Facile iſtud fieri poteſt. En tibi Arthemidori verba ex lib. I. cap. XX. quibus di-

diſerte ἀτημελήτους capillos id eſt, inornatos & incompoſitos, ab ea quæ κόμη proprie dicitur, diſtinguit. Αἱ μεγάλαι μὲν, inquit, ἀτημέλητοι δὲ τρίχες, ὡς μὴ δοκεῖν κόμην εἶναι ἀλλὰ τρίχωμα πᾶσιν ἀνθρώποις πένθη τε, καὶ λύπας δηλοῦσι. κομεῖν γὰρ τὸ ἐπιμελεῖσθαί ἐστιν, ἡ δὲ ἀτημέλητος ἐν ταῖς συμφοραῖς αὔξεται θρίξ. *Prolixi quidem ſed inordinati capilli, ita ut videãtur capillitio ſimileores quam Comæ, omni hominum generi luctus, & dolores denuntiant. Nam verbum* κομεῖν *idem ſignificat quod curare. Incultus autem capillus in calamitatibus & luctu promittitur.* CUR. Egregius hic locus, & qui rem totam decidit, de qua non eſt amplius dubitandum. CAES. Vt autem κόμη à verbo κομεῖν deducitur quod eſt curare & colere, ita à nomine κόμη verbum aliud κομίζω deducitur, quod etiam ponitur abſolute pro comam comere, & implexibus variis ornare. Quod Græci ἐμπλέκειν dicunt. Idem Heſychius, κομίσαι

ἐπιμελείας ἀξιῶσαι. Κομιστὰς, ἐπιμελητάς. Ibidem κομίστριαν, non ſolum curatricē, ἐπιμελήτριαν, exponit, ſed etiam ἐμπλέκτριαν. Quo nomine eas appellarunt Græci quæ mulierum crinibus comendis, & ornandis operam dabant. CUR. Sed cur, cum κόμην proprie ſignificet comam muliebrem, id eſt, comptos & ornatos crines, apud auctores etiam communiter de prolixo ſimpliciter capillo paſſim uſurpatur? CAES. An hoc prohibet vocis proprietatem manere quia aliquando improprie ſumitur de quolibet prolixo capillo? Nonne hoc in aliis infinitis vocibus tralaticium eſt? Πυξὶς dicitur proprie quæ ex buxo fit, qui Græce πύξος. Atqui paſſim apud auctores Græcos Latinoſque pyxidis aureæ, argenteæ & ex quacunque alia materia factæ mentio reperitur. *Tabulæ teſtamenti*, non eæ tantum appellantur apud Iuriſconſultos, quæ in tabulis ceratis ſcriptæ ſunt, ſed ἐξ οἵας δήποτε ὕλης compoſi-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 M 28

tæ vocantur, ex charta & membranis. *Charta* eſt quæ fit ex papyro Aegyptiaco, quod iunci genus eſt. *Chartæ* tamen *plumbeæ* mentio fit apud Suetonium. Hodie *papyrum* vocamus chartam ipſam quæ ex linteis concerptis conficitur, item bombycinam. Imperitum igitur eſſe oportet qui neget κόμην proprie dici de mulierum coma compta, quod aliquando & poni ſoleat pro virili etiam promiſſa, & incompta. Vbi enim de mulieribus ſermo eſt, κόμη tum poteſt aliud ſignificare, quam talẽ comam qualem habent mulieres, id eſt, comptam & ornatam. CUR. Vellem exemplo verbi alicuius alterius hoc idem mihi confirmari, ut id à te factum eſt in aliquot nominibus. Argumentum videretur validius ut ex ſimiliori. Nam τὸ κομᾷν de quo hic agitur, verbum eſt, non nomen. CÆS. Quaſi non idem valeat ex nomine ut ex verbo petitum argumentum. Etiam de no-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 M 28

mine κόμη quæſtio eſt, non de verbo tantum κομᾷν. Sed quoniam ſcrupulus hic te tenet, iam tibi demẽdus eſt. Audis hanc vim venti, & tempeſtatẽ quæ nunc omnia quatit? Ea in memoriam revocat verbum χειμάζεσθαι, quod proprie ſignificat tempeſtate in mari conflictari. At communiter etiam accipitur de qualibet vexatione. Vnde & χειμάζεσθαι dicuntur quos mala uxor vexat, ut eſt in proverbio Græco. Sed & χειμαζόμενοι abſolute vocantur in veteri Synodo Græca qui à dæmonibus, & ſpiritibus immundis vexantur & iactantur. Poſſem & talia ſexcenta producere. CUR. Fateor iam, non tantam eſſe peritiam in Græca litteratura meorum quondam Pſilorum, ut iſta ſcire poſſint, aut obſervare. Pertinaciæ etiam tantæ ſunt, ut ab aliis monſtrata nolint admittere. Vin aliud eorum inſcitiæ argumentum? Scribebant in iiſdem Theſibus, κομεῖν etiam ſignificare idem quod alere,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 M 28

lere, & inde κόμην dictã à ſignificatione alendi. CÆS. Κομεῖν pro alere ibi reperient, ubi κομεῖν invenerunt pro ornare, & κομεῖσθαι pro κομᾶν. CUR. Vide etiam eorum ineptiam. Paulo ante magis probabant κόμην ἀπὸ τοῦ κόπτειν deduci, vel ἀπὸ τοῦ κείρεσθαι. Quam hæc ſunt contraria alere comam, & tondere? CÆS. Miſſas faciamus illorum hominum alogias qui videntur νοῦν magis habere κεκαρμένον, quam caput. Nunquam obſtabunt quin κόμη proprie intonſam ſignificet comam, & quidem cultam & comptam, quia intonſa coma vix poteſt cum decore ſtare niſi comatur, & nectatur. Alioquin miris modis ſic ſoluta, & ſparſa intricaretur, & turbaretur. Vnde illud:

Comere te nolim, ſed nec turbare capillos.

Incompti quippe & intonſi cõmode ſervari non poſſunt, quin turbentur, & confundantur inexplicabiliter. Sive paulum attondeatur

ſive ferro intacta maneat, ſi adeo ſit prolixa, ut ſuſtentari non poſſit ſine turbatione, & confuſione, & intricatione, tam in viris κομήταις, quam in mulieribus, vinculis aut vittis omnino retinenda eſt, & in capite cohercenda. CUR. Non video quid aliud de his vocibus κόμη, & κομᾷν ſtatui poſſit quam quod à te modo explicatũ eſt. Nihil prorſus verius. CAES. Cum κόμη ſit propria mulierum, numquam aliter habere comam ſolitæ ſunt mulieres Romanæ, & Græcæ, & Iudææ, omneſque ferme Europææ, niſi in capite religatam & vinctam variis ἐμπλοκῶν generibus. Nunquam ſolutam & fluentem habebant, niſi ſi forte in funere, in quibuſdam ſacris, & in lecto. CUR. Gaudeo hæc à te nunc me diſcere. Non enim antea audieram nec legeram à quoquam notata. CAES. Cum igitur hæc ſit proprietas vocum κόμη & κομᾷν quam diximus, quæ ab auctoribus interdum per

κατάχρησιν de capillo prolixo virorum ac demiſſo poni ſolet, ex re tamen de qua agitur ac ſermo eſt, facile intelligitur, utrum proprie an abuſive ſumenda ſit. Cũ de reo vel lugente dicitur κομᾷν, capillũ promiſsũ habere in viris denotat. Cum vero de muliebri capillo ſermo eſt, nõ ſolutos, fluentes, effuſos crines ſignificat ſed vere comã muliebrem, id eſt, crines comptos & ligatos. In Pauli verbis de muliere agitur cui δόξαν ait eſſe, ſi comam habeat, ἐὰν κομᾷ. An ſolutos hic crines intelligemus? Immo tales quales mulieri decori & ornamento eſſe videri queant. Atqui ſoluti & ſparſi crines eam non decent. Immo nec poterant tunc videri mulieribus decori & honeſti. Immo nihil turpius aut fœdius mulieri in publicum prodeunti, quam comam effuſam per colla & humeros habere, uſque ad lunibos aut talos defluam, bacchantium plane aut fanaticarum more. Non ergo κομᾷν

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 M 28

apud Paulum aliter accipi poteſt, cum mulieri δόξαν coma dicitur afferre, quã de comptis, religatis, & ornatis crinibus. Ita etiã Ambroſius intellexit in Hexaemerum, cũ *crinitam comam* decere mulieres ex hoc loco Apoſtoli tradit, viros autem non decere. Nam crinitam comam appellat in crines, id eſt, σειρὰς vel πλοκὰς multiplices digeſtam & compoſitam, ut ſolitæ tunc eam habere omnes Aſiæ Europæque, & omnes orbis Romani mulieres. Quid ad hæc reponere potes, aut quid opponere nomine Pſiliſtarum? CUR. Nihil ſane. Sed velim mihi explicari, cur dixerit Paulus, comam pro velamine datam eſſe mulieri. *Mulier autem ſi comam habeat, gloria eſt illi, quia coma pro velamine eſt data.* Ita habet vetuſtiſſima verſio Latina in antiquis codicibus. Græca ſimlliter in venerandæ vetuſtatis codice ita ſcripta habentur, ὅτι ἡ κομη περιβολαίου δέδοται, non, ut vulgo

go legitur, δέδοται αὐτῇ. Sed hæc varietas parvi cum momenti, cum ſenſus idem maneat ex utraq; ſcriptura. Cum igitur dicat Apoſtolus, comam mulieri pro velamine datã eſſe, an non iſtis declarat, mulieres tonderi non debere, viros vero eſſe detondẽdos vel deradendos? Vt nimirum nudum pilis caput virile eſſe debet, muliebre vero capillatum ſive comatum, id eſt, opertum crinibus. CÆS. Non ea mens eſt Apoſtoli, & qui ex hac theca novaculam ſtrinxerunt ad deglabranda capita virorum, cum valde ea ſit hebes & obtuſa, deſinant ea uti velle quæ non poteſt ſecare. Non omnis coma pro velamento eſſe poteſt, ſed ea tantum quæ in crines convoluta multiplices, & implexa quaſi galericulo criniũ impoſito caput tegere idonea eſt. Talis eſt coma mulierum, & proprie coma. Hæc pro velamento data eſt. Ideo abſolute dixit Paulus, ut habent ſcripta exemplaria vetera

Græca ac Latina, *ὅτι ἡ κόμη ἀντὶ περιβολαίου δέδοται*, id eſt, Coma quæ ſic proprie dicitur, more ac cultu muliebri curata & compoſita, ſola velaminis vicem habere poteſt, non ſoluta & demiſſa. Non enim, ut antea dicebam, hæc magis obvelare caput apta eſt quam tonſa ſi tantum tres digitos alta reſecetur. Crines intonſi quales ſunt muliebres, aut ſoluti ſunt, aut compti, id eſt, religati. Tibullus de amica:

Seu ſolvit crinis, fuſis decet eſſe capillis,
Seu compſit, comptis eſt veneranda comis.

Solutos crines & fuſos opponit comptis, id eſt, ornatis vel religatis. Mulieres non alias vulgo ſolutis crinibus eſſe conſueverant niſi in lecto cubantes. Italæ hodieque non aliter cubant niſi crinibus ſolutis. Romanas antiquas hunc morem habuiſſe criniū ſolvendorum de nocte & in lecto, ſexcentis probari

bari poteſt poëtarum teſtimoniis. Mane cũ è lecto ſurgerent, recolligebant capillos & comebant, id eſt, ornabant ac religabant. Idem Tibullus, *ſeu tarda compſerit arte caput.* Hoc enim proprie comere, ſolutos crines in ſtationem reponere, & nodis vittiſque collectos ſubſtringere. Non aliter niſi comptæ in publico cõſpiciebantur. Hæc igitur coma pro velamine, dara eſt mulieri qua in publico ſemper utebantur, non ſoluta & effuſa quæ non caput velat, ſed nudum potius relinquit. Huiuſmodi coma decet mulieres non viros. Quamvis certum ſit, & plures olim viros extitiſſe qui more muliebri comas comerent, tam Romani quam Græci. Vnde illud poëtæ: *Sint procul à vobis iuvenes ut fœmina compti.* Item Satyricus de eo qui Romæ magiſtratum gerebat:

Reticulumque comis auratum ingentibus implet.

Sed

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 M 28

Sed hæc iam ab aliis notata ſunt. CUR. Legiſſe & me puto nonnulla in eam ſententiam nuper obſervata. Sed noſtri Pſiliſtæ ad ea parum attendunt , & parvi faciunt quia non ſunt ab hominibus ſui ordinis animadverſa . Hæc quæ à te iam dicta ſunt, mihi ſatisfaciunt: & incipio lucẽ videre in loco Pauli, qui antea mihi tenebricoſus apparebat. Sed perge totum illuminare ut cum maiore conſcientiæ fiducia capillum quem depoſui reſumam, ubi didicero cum verbo Dei & Apoſtolico præcepto, non pugnare bonam & modeſtam menſuram capillis permiſſam . CAES. Immo affirmare tibi auſim nuſquam in ſcriptura ſacra improbari aut damnari cæſariem, id eſt , capillum virilem promiſſum modo non more modoque muliebri comptus & ornatus habeatur. Sic enim ſatis diſcernitur ſexus ſicut eum natura diſcretum voluit, ſi viri demiſſam & ſolutam comam geſtitent,

tent, mulieres vero velatum coma caput habeant, id eſt, comam comptam & collectam in capite habeant. Soluta autem coma & demiſſa non poteſt honori haberi, niſi ad certum modum detonſa ſit, ut ſine vittis & vinculis per ſe ſubſiſtere valeat. Non igitur intonſa coma decet viros, quia intonſa honeſta ac decora non eſt, niſi compta ſit. Compta autem & revincta mulierem potius decet quam viros. CUR. Iam percipio diſcrimen virilis & muliebris capilli, quo uterque ſexus naturæ convenienter diſtingui debet. Iam intelligo quomodo poſſim etiam viriliter & cum decoro capillum promittere. Sed verba Pauli deſidero adhuc apertius mihi explicari, & ad eorum intellectum adplicari quæ expoſuiſti de differentia comæ muliebris intonſæ, ſed comptæ vel religatæ, quæ pro velamine illi data eſt, & virilis ſolutæ vel demiſſæ quæ ad certam menſuram propterea

ton-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 M 28

tonderi debet, ut ſponte ſuſtineri queat & honeſte demitti quamvis non ſubnexa. CAES. Facile eſt tuis votis ſatisfacere. Nunc igitur aures ſubſtringe, & mentem adverte. Simul etiam intelliges, quo ſenſu vox φύσις apud Paulum accipi debeat, quod tui Ψιλιςαὶ non ſunt aſſequuti. CUR. Non tu dicere paratior, quam ego audire. Incipe igitur. CÆS. Principale Paulo propoſitum non fuit, ut de coma quomodo habenda ſit tam viris quam mulieribus quidquam præciperet. Ex occaſione rem eam tantum attigit, & obiter, dum præcepti quod dabat Corinthiis de mulieribus velandis rationem vellet reddere. Vt enim oſtenderet, non ſine ratione hoc illis à ſe præſcribi, ut mulieres orarent capite velato, viri autem intecto, argumentum duxit ex ipſius naturæ quaſi magiſterio, quæ doceret, non aliter fieri debere ſi quis eius inſtitutioni vellet obtemperare.

re. A principio capitis ad hunc uſque locum quo de coma viris indecora, mulieribus decora loquitur, nihil aliud inculcavit, quam mulieres prophetantes aut orantes capite velato eſſe debere. In verſu qui proxime præceſſit, XIII, ad hunc modum ſcripſit, *vos ipſi iudicate. Decet mulierem capite nõ velato orare?* Vt doceat hoc eas non decere, ad naturam ipſam eos remittit à qua id ipſum docerentur, velato capite mulieres eſſe oportere. Subiungit enim ſtatim, cum interrogatione pari ut in præcedente verſiculo: *Nec ipſa natura docet vos, quod vir quidem ſi comam habeat, ignominia eſt illi, mulier autem ſi comam habeat, gloria eſt illi, quoniam coma pro velamine ei data eſt?* Vt hæc conſequenter poſita ſunt, & inter ſe cohærent, non aliam comã mulieribus decoram eſſe, viris indecoram pronuntiavit, quam qua caput velari poſſet, & quæ velaminis uſum vicemque

que præſtaret. Præit vobis natura, & monſtrat mulieris velatũ eſſe caput debere. Quid ita? Quia ipſa comam eis dedit quæ pro velamine ipſis eſſet. Qualis hæc eſt? Nempe compta, compoſita, in crines digeſta, atque inſtar galericuli ad caput tegendum concinnata, non tonſa certo modo tenus, nec demiſſa, ut ea quæ viros decet. CUR. Iam mihi pateſcit Pauli ſenſus intimus. Sed quomodo φύσιν in eo loco accipere debemus? CÆS. Id vel cæco patere poteſt. Natura eſt quæ diſcrevit ſexus. Eadem natura induxit homines ſibi convenientur vivere volentes, ut externo etiam habitu eum diſcernerent. Hinc virilia veſtimenta à muliebribus diverſa prodita & inventa ab illis qui ſecundum naturam ſe gerere ſtuduerunt. Non ſolum igitur veſtium excogitatæ differentiæ quæ marem à fœmina diſtinguerent, quibus reliquum corpus regitur, ſed etiam habitus capitis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 M 28

pitis ex capillo ipſo differens inſtitutum, quo viri à mulieribus diſcernerentur. Quis ille habitus? Vt nimirũ mulieres caput ſuũ propriis crinibus velent, dũ intonſos in capite ſic componunt, & concinnant ſubnexos, ut galeri vel pilei ex capillis ſtructi vicem & uſum habere queant. Viri autem ſuum ad certam menſuram demiſſum tondeant, & liberum ſine vinculis relinquant, nec eum in capite implicent quaſi ad velamen capitis. Virile certe eſt caput tondere, ut muliebre intonſum geſtare. Sed Abſalomus, qui tam prolixum habuit capillum, etiam tondere eum ſolebat, ſemel in anno. Hæc eſt diſcretio ſexus ex capillo, quam naturam docuiſſe & monſtraſſe dicit Paulus, non ea quam volunt Pſiliſtæ, dum aſſerunt, naturam capita mulieris ac viri ita diſcreviſſe, *ut huius aptiſſimum ſit ad nutriendam comam, illius vero prorſus ſit ineptum.* Quam ineptum hoc, certe quam falſum, vi-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 M 28

ri caput ita à natura factum eſſe, ut ineptum ſit prorſum ad nutriendam comam? Cur ergo Naziræi in veteri teſtamento eam nutriebant? Cur partem ſanctitatis hanc in illis eſſe voluit Deus; qui ſibi conſecrarentur ex voto? Cur intonſos in totum & per omne vitæ tempus eos eſſe ſanxit qui primi parentibus ſuis nati eſſent? CUR. Non poſſum iam ſatis mirari quid Pſilis & Philiſtis mentis fuerit, cum ex illo loco Pauli, vitio non carere capillum in viris prolixum, in theſibus ſuis affirmant. Nihil enim ſimile ex Pauli verbis, ſicut ſonant vulgo, & ſicut à te expoſita ſunt, colligi vel elici poteſt. Simpliciter ait, τὸ κομᾷν viro indecorum eſſe, mulieri vero id eſſe glorioſum. Quamvis enim non eo modo intelligeretur ut tu explicaſti, ſed de ſolo ſimplice & prolixo capillo, qui ſolam ἀτιμίαν indecentiam ſtatuat eſſe ἐν τῷ κομᾷν, non ullam ἁμαρτίαν, ex eo minime poteſt conſequi quod

vo-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 M 28

volunt prolixum capillũ in ſe nunquam vitio caruiſſe. Nam Paulus hoc tantum docet, viris prolixum capillum dedecori eſſe. Cæ. Immo non poteſt Paulus exponi de capillo ſimpliciter prolixo, ſed de eo qui intonſus omnino eſt; ut mulieres eum gerere ſolitæ, nec ſolum intonſus, ſed etiam comptus, & ad velaminis inſtar in capite compoſitus. Eam quippe comam quæ mulieres decet, viros non decere plane affirmat. Hoc igitur tantum ſciendum eſt, qualis illa coma ſit quæ decora eſt mulieribus, ut ſciamus quænam viros dedeceat. Quis porro ignorat illam eſſe quam diximus, intonſam, comptam, ornatam, atque ita in capite compoſitam, ut pro velamine ſit? Cur. Qui lucernam in meridie accenderet, cum ſol lumine claro & pleno omnia colluſtrat, non rem magis ſuperfluam facere videretur, quam qui poſtularet, poſt hanc tuam explicationem, aliam huic loco lucem

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 M 28

fænerare. Cæ. Omiſeram quærere quomodo Pſili tui ἀτιμίαν in verbis Apoſtoli interpretari ſoleant, cum dixit, ἀτιμίαν viris eſſe τὸ κομᾷν. Cur. Multa dicunt ut id explicent, & nihil dicunt. Toti in eo ſunt, ut quid proprie ſit τιμὴ exponant. Hoc habentes, quid eius contrarium ἀτιμία ſignificet, ſe facile reperturos putant. Cæ. Hoc nihil eſt. Et tu parum ipſe videris, quid ipſi voluerint, attendiſſe. Cur. Poſt multas ambages tandem eo deveniunt, ut pro eo quod eſt indecorum τὴν ἀτιμίαν cenſeant intelligendam. Cæ. Nec hoc ſatis eſt. Si ἀτιμία pro indecoro ab Apoſtolo ponitur, non unius generis eſt id quod contra decorum aliquomodo fit vel committitur. Genus eſt indecori quod tantum peccat contra decorum & honeſtatem communem, ubi aliquid fit quod non decet, aut quod ridiculum eſt, aut minus ei, qui facit, honeſtum & conveniens. Hic contra decorum peccat, quia contra

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 M 28

morē facit, qui eſt regula decori. Qui ἐπ' ἀριστερὰ ἀναβάλλεται, ut Græci dicunt, quando omnes ἐπὶ δεξιὰ ἀναβάλλονται, peccatū nullum cōmittit contra legem neq; contra naturam, ſed inepte & indecenter ſe veſtit. Si quis in pileo cornuum inſtar adfixum præferret, aut aſininas aures, aut pinnas, ut pingitur Mercurius, aut dependulā à tergo caudam vulpinam aut felinam geſtaret, aut prępoſtero modo περιτραχήλιον indueret partes anteriores retro reiiciēdo, & poſteriores ante ponendo ridiculus eſſet. An alio genere cēſendus rē parū decentē cōmitere qui unus inter capillatos omnes detonſus incedit, & inter detonſos capillatus? CUR. Non ſane putem. CÆ. Nihil ergo delinquit, nec peccatum ullum contra legem Dei aut naturam admittit qui hoc modo id quod ſe dedecet facit. Si κομᾶν ergo apud Apoſtolum interpretemur, ut vulgo exponunt, ἀτιμίαν non poſſumus de alio genere indecori accipere.

 Nam

Nam non aliter κομᾶν viro indecorū ſtatuendū eſt, niſi contra conſuetudinem populi fieri videatur, ut viri habeant prolixum capillum. Et tunc ſane omnino φύσιν oporteret pro conſuetudine locali accipi; non pro naturæ ipſius lege. CUR. Ita prorſus videretur. CÆ. Atqui iam ſupra docuimus, φύσιν ſic accipi non debere in Apoſtoli verbis. Et præterea eſt quædam indecentia quæ peccat contra legem Dei & contra ipſam naturā. CUR. Quænam illa eſt? CÆ. An alia videatur præter illā quę ſexus confundit, quos natura ipſa diſcriminavit? Ut ſi quis muliebribus vir indutus in publico verſeretur, & mulier virilibus? Præterea hoc Deus ipſe in lege diſerte prohibuit, & maledictionem pronuntiavit contra eos qui id facerent. CUR. Hoc verum eſt. CÆ. An minus peccat & contra legem Dei & contra naturam ipſam, quæ ſexus diſcrevit, qui non ſolum hanc confuſionem in veſtitu uſurpat corporis,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 M 28

poris, ſed etiam in oris ipſius habitu? CUR. Non aliter certe peccare videtur, ſed nec minus. Enimvero vel muliebrem ſic habitum ſumere vir omnino videtur, qui more muliebri caput comit, & non ſolũ crines intõſos nutrit, ſed etiam, quod inde neceſſario conſequitur, eos in capite ita componit, ut iis caput velatum habeat, quomodo ſolent mulieres. CÆ. Gaudeo te iam rem ipſam ſicut à nobis explicata eſt, intelligere. Hoc enim plane eſt, quod dicit Paulus, Naturam docere, mulieri δόξαν eſſe comam habere, viro ἀτιμίαν, quia natura oſtendit, ſexus eſſe diſcrimen faciendum tam in veſtibus quibus corpus tegitur, quam in coma qua caput velatur. Nam velatur eo habitu qui mulierũ proprius eſt ac peculiaris, quem viri non debent uſurpare niſi naturę leges à ſe violari velint. In tali igitur comæ habitu peccatum eſt non leve, ſed graviſſimum. CUR. Ita eſſe plane iam tibi aſſentior.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 M 28

CÆ. Quid igitur de illis dicendum qui peccatum eſſe ſtatuunt in prolixis virorum capillis, & quidem tale quod mortem mereatur æternam? Sic enim argumentantur in Theſibus quas de hoc argumento proponunt ventilandas, nullum peccatum eſſe, licet aliud alio gravius ſit, quod in ſe parvum ac leve cenſeri debeat. Quandoquidem nullum ſit, quod mortem æternam non mereatur. Peccatum eſt viro, capillo promiſſiore uti. Ergo peccatum morte dignum æterna committunt qui capillum promittunt. CUR. Talia ſæpius iactari paſſim audivi cum apud Pſilos degerem, in concionibus, in diſputationibus, in circulis. CÆ. Non indignabaris cũ hęc te audiente dicerẽtur, nõ fremebas, non infrendebas? Saltẽ nõ murmurabas? CUR. Quid facerẽ? Captivus apud eos detinebar. Præterea mihi perſuaſerant ſacrorum myſtæ verã eam eſſe doctrinam quam prædica-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 M 28

bant, utpote quæ ex recte expoſitis hauſta eſſet ſcripturæ divinæ locis. Ut verbo dicam, me plane infatuaverant. CÆ. Nunc vide & agnoſce quã ſana ſit ac vera hęc doctrina. Inhorrui cum illa in Theſibus Pſiliſtarum legerẽ, & nunc etiam horreſco referens ac refellens. Ex hac belliſſima doctrina quid conſequatur, iam tibi paucis patefaciam. Deus in veteri fœdere votum ſanctitatis voventibus & ſibi conſecratis, peccati ęterna morte digni committendi neceſſitatem tandiu impoſuit quandiu in illo ſanctioris vitæ propoſito perſeverarent. Finito voto cum ipſo crine quem tum lege divina iubebantur recidere, peccatum quoque præcidebant. Ab eo tempore incipiebant puri eſſe & innocentes, poſtquam ſanctitatis votivæ, ſed peccato mortali obnoxiæ, terminus venerat. Primogeniti vero Naziræi, qui ab ex utero matris, ad uſque vitæ finem, votum perpetuæ ſanctitatis ſerva-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 M 28

re tenebantur, cum capillo ſemper intonſo & nunquam reſecando, in perpetuo quoque reatu vivere exiſtimabantur, quo in ſola morte liberabantur. Omne certe peccatum παράνομον & contra legem, pœnam mortis æternæ meretur. Sed an tale eſt quod committitur promittendo capillo? Id oſtendant, & vicerint. Si ita eſt, auctor legis Deus contra legem ipſe ſuam fecerit, non ſolum permittendo, ſed etiam iubendo, ut Naziræi durante votivæ ſanctitatis ſpatio capillum promitterent. In novo autem fœdere, cuius auctor Chriſtus à Deo parte ad redemptionem generis humani cœlo demiſſus, cum ex iſtis Naziræis eſſet, non ſolum peccata noſtra portavit, ſed ſuum etiam proprium, æterna morte plectendum, quia comatus incedebat, ut tota adteſtante antiquitate cognoſcimus. Quod dici non poſſe niſi cum ſumma impietate palam eſt. CUR. Agnoſco iam vera eſſe

quæ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 M 28

quæ dicis, & pudet me Pſilorum Pſiliſtarumque doctrinæ, quam ſine deteſtatione ut conſequentias eius video, audire vix iam poſſum. Aut negent oportet Chriſtum & Apoſtolos eius comatos fuiſſe, & Iudæos tunc temporis omnes ita inceſſiſſe, aut fateantur neceſſe eſt, τὸ κομᾷν in verbis Apoſtoli, non de ſimpliciter prolixo capillo intelligendum eſſe, ſed de muliebriter cōpto & ornato. Quandoquidē non alius comæ habitus mulieribus eſt decorus; cum certū ſit ſolutis crinibus in publico conſpectas non fuiſſe. Non autem veriſimile eſt, Paulum Apoſtolum ἀτιμίας nota infamaſſe prolixum capillum quem ſciret ab omnibus Iudæis ita haberi tum ſolitum, atque adeo ipſis Chriſti Apoſtolis ſollemnem fuiſſe, qui etiam ignorare non potuit Chriſtum comam intonſam more Naziræorū geſtaſſe. CUR. Certe omnino agnoſco eam ſolā comā ex verbis Apoſtoli viro eſſe dedecoroſam

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 M 28

ſam quã mulieri decorã eſſe idem pronuntiavit. CAES. Recte ſentis. Nec aliter mens Apoſtoli conſtare poteſt. Et ſenſus plane communis ita dictat. Mulieribus τὸ κομᾶν δόξα ἐστί. Non de ſoluta & effuſa coma id intelligi poteſt. Ergo de coma id accipiendum qualem habuere tum vulgo in imperio Romano omnes mulieres. Talis coma plane viris probroſa eſt. Et hoc eorum peccatum qui comã muliebrẽ geſtãt, par & æquale eſt ac ſi muliebria geſtarent, cum natura doceat diſcerni debere ſexum, non ſolum veſtitu, ſed etiam capitis habitu. Nullum autem peccatum in ſe ex membris ac partibus corporis, quãdiu uſus in his naturalis retinetur, aut nihil in his mutatur. Capillum dedit natura hominibus. Si ſimpliciter, ſicut à natura datus eſt, retineatur, prolixus ac demiſſus, nullum in eo peccatum eſt. Si calamiſtris inuratur, ſi pulvere exotico inſpergatur, ut ſolent hodie habere

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 M 28

Theologorum filii, ſi more muliebri ornetur, ut olim multi viri uſurpabant, rem eam vitio & peccato non carere, prorſus ſtatuendum eſt. Cutem pulcram & decoram à natura ſibi datam mulier non deturpabit, ſed nec minus formosã faciẽ medicamine decorabit. In eo quippe peccatũ eſt. Mẽbris ad voluptatẽ à natura datis ſi quis recte utatur, ut licitum lege eſt, non peccat. Sin aliter faciat, in peccato eſt. Non ad alium uſum quam quem natura dedit. aut quẽ lex ſanxit uſurpanda ſunt, nec in aliam formam mutanda. Non denigrandus eſt capillus quem rufum à natura habeas, aut ab ætate canũ. Sed nec aliter arte formandus quam natura eſt, ut criſpus nimirũ aut tortus fiat pro recto ac ſimplici, nec in ſchema, quod viro turpe ſit, mutandus, ut cum fœmineo more ornatur. CUR. Agnoſco hoc etiam eſſe veriſſimum. Et quis poſſet cõtra hiſcere? CÆS. Agnoſce ergo nunc etiã, longe minus

eſſe

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 M 28

eſſe peccatum, & minoris abollæ crimen, prolixum, ut viri ſolent, capillũ gerere, quam talia ſentire & ſcribere ac diſputare quibus Eccleſia turbatur, unitas eius dividitur, altare contra altare erigitur, ſcrupulus teneris conſcientiis quo teneantur oppreſſæ iniicitur, iugum importabile ex capillis nexum cervicibus eorũ imponitur, pro quibus Chriſtus mortem pati dignatus eſt, & quos liberos à peccato ſic eſſe voluit. Quaſi parum diviſa ſit tunica Chriſti inconſutilis, eius porro partes integriores ſanioreſque in alias particulas ſcindere geſtiunt, ut ſciſſuram ſic maiorem faciant, cum iam factæ modis omnibus mederi potius deberent. Non iam tantum Eccleſiæ Reformatorum Hollandiæ in Remonſtrãtes & Contraremonſtrantes diviſæ videntur, ſed alia de novo in eas inceſſit ſubdiviſio, in Cometiſtas, & Pſiliſtas. Tonſi iſti & tonſores ſimul, illi tonderi ſe nolunt priuſquam ipſis innotue-

tue-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 M 28

tuerit ex ſacra ſcriptura recte interpretata, citra peccatum non poſſe haberi prolixiorem capillum. Cui nunc parti accedis? CUR. Oſtendam tibi cras, cum barba me exoneratum videbis, & galericulo onuſtũ, donec capilli ſuccreverint. CAES. Tantumne in te potuerunt quæ dixi? CUR. Vel hinc id collige. Cras inquam me alium videbis. CÆS. Vt nunc es, non mihi plane diſplices. Raſus an cæſariatus fuat, Pſilus an Mallotus, nullo diſcrimine habebo. Poteſt quiſque eum habitum amare & optare qui magis placet, dum pro articulo fidei non condatur hic nobis novus canon, nullis olim conciliis ſancitus, nec ex ſacræ ſcripturæ auctoritate firmatus, peccare eos mortaliter qui capillum gerere pręſumpſerint ultra menſuram promiſſum. Quam? An determinarunt tui Pſili aut Philiſtæ quo uſque demitti debeat aut ſubſtringi capillus virilis? CUR. Non intellexi quam

ſta-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 M 28

ſtatuerint menſuram tondendo capillo. CAES. Si vitio non̄ caret prolixus, & peccatum in eo eſt vel morte æterna puniendum, cur non ſancitum ab illis eſt, quem uſque ad terminum vitium illud capilli ac peccatū manſurū ſit? Minus prolixus minus erit vitioſus. CUR. Ita eſt. CAES. Ergo & levius peccatum in breviore capillo pro modo brevitatis erit æſtimandum. CUR. Sic videtur. CAES. Atqui nullum tam leve eſt aut parvum peccatum quod mortem æternam non mereatur. CUR. Ita dicunt. CAES. Eo uſque igitur tonſura perducenda eſt, ut in capillo nulla peccari mica appareat. CUR. Ita apparet fieri oportere. CAES. Quouſque igitur ibit culter tonſorius, ut nullū relinquatur in capillo peccatum? CUR. Hæreo prorſus. CÆS. Eædem Theſes pro corollario habent ultimo, *in dubiis in tutiorem partem inclinandum eſſe*. CUR. Quid inde
effi-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 M 28

efficere vis? CÆS. Iam audies. Si digitum unum tranſverſum capillos altos in capite meo reliquero, dubitare poſſum, an non peccati par altitudo remanſura ſit. Dimidium adhuc digitum ex eis reſecabo. Dubium tamen adhuc erit num eadē menſura peccati ſemidigitalis cum ſemidigitali capillo hæſura ſit. Tutius ergo, ut in re dubia, totum capillum ad cutem uſque deradere, ne vel ramenta peccati reſidua eſſe queat. Sic tota purganda eſt area capitis ut peccatum cum pulviſculo ex ea deleatur. CUR. Atqui ſi deradatur tantum novacula, dubiū etiā eſſe poterit, nū cum radicibus pilorū, radices peccati relictæ manſerint. CÆS. Recte dicis, & nō cogitarā. Præterea ſi radix capilli relinquatur, pili ſubinde creſcere non deſinent. Et operoſum eſſet, ac moleſtum, quotidie caput raſitare, atq; operā tonſori dare. CUR. Quid igitur faciendum, ne ſuſpicio peccati reſurgentis ac ſuccreſcentis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 M 28

hærere queat? CAES. In promptu eſt quid agere debeant qui hoc verentur. Caput depilent vel devellant, & ſingulis diebus mane pulverẽ depilatoriũ inſpergant capiti, aut ſplenio dropace illito caput pro calautica vel calamanco tegãt. CUR. Niſi hoc remedium adhibeant, parum cavebunt. Nã & in depilatis ac vulſis pili poſt tempus renaſcuntur. CÆS. Alia via poſſunt & huic malo occurrere, pelle calvæ detracta alutã ut circumponant, ſic vetabunt capillum redivivum ſurgere. CUR. Ergo qui ſine peccato volet vivere, cucurbita caput glabrius debebit habere. CÆS. Vereor ne & pro capite cucurbitam gerant, quibus talium opinionum placent monſtra. Sed iam cæteros convivas adeſſe intelligo. Ne eos moremur, eamus ut barbam iſtam poſtremum, quoniam ſtat tibi ſententia cras eam demetere, rorantibus poculis humectemus. CUR. Nunquam deſines me deridere. Ali-

quan-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 M 28

quãdo ver veniet meum. Pro his iocis hoc ſerium verumque tibi repono. Quæ dixiſti, ſufficiunt vel milleſimæ Theſium paginæ, & ingentibus ſtruicibus næniiſque diſputationum Textualium, quales in regno Pſilorum aut in Republica Pſiliſtarum conſui ſolent.

FINIS.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 M 28

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 M 28

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 M 28

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 M 28

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 M 28

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 M 28

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 M 28

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
186 M 28